

Trygghetsbokslut 2020

NÄSSJÖ KOMMUN

Vetlanda

Innehåll

Inledning.....	4
Våra mål	5
Säkerhetsmål.....	5
Målområden.....	5
Psykisk hälsa	6
Statistik.....	6
Temagrupper och aktiviteter.....	8
Fallolyckor	10
Statistik.....	10
Temagrupper och aktiviteter.....	11
Trafikolyckor	12
Statistik.....	12
Temagrupper och aktiviteter.....	13
Brand	14
Statistik.....	14
Temagrupper och aktiviteter.....	16
Brottsförebyggande arbete	17
Statistik.....	17
Temagrupper och aktiviteter.....	21
Civilt försvar.....	24
Temagrupper och aktiviteter.....	24
Internt skydd	25
Temagrupp och aktiviteter	25
Klimatanpassning	27
Prognos.....	27
Temagrupper och aktiviteter.....	28
Krishantering	28
Temagrupper och aktiviteter.....	28
Särskilda händelser under året.....	29
Nässjö kommun.....	29
Covid-19.....	29
Skadegörelse och brott.....	29
Vetlanda kommun	30
Covid-19.....	30
Statlig ersättning för krisberedskap och civilt försvar – kommungemensamt	30

Insatsarbete.....	31
Brand i byggnad.....	33
Brand ej i byggnad.....	34
Automatiska brandlarm.....	34
Trafikolyckor.....	35
Sjukvårdslarm och hjärtstoppslarm.....	36
Suicid samt hot om suicid.....	37
Utsläpp farligt ämne.....	37
Drunkning.....	37
Övrigt.....	37

Inledning

Under 2020 beräknades kostnaden för olyckor inom Nässjö och Vetlanda kommuner till cirka 560 miljoner.¹ I kostnadsberäkningen ingår skada på människa och egendom vilket är direkta kostnader. Ungefär 60 procent av beloppet utgör sådana kostnader. Resterande 40 procent består av indirekta kostnader vilket inkluderar produktionsbortfall.²

Trygghets- och säkerhetsarbetet är en naturlig del av Nässjö och Vetlanda kommuners vardagliga arbete och utgör kärnverksamheten för Högländets räddningstjänstförbund (HRF). Tillsammans verkar vi för en ökad trygghet och säkerhet för kommunernas invånare. Vi arbetar med allt från olyckor i vardagen till de stora händelserna som kan försätta hela samhället i kris. Vårt mål är att i så hög grad som möjligt förebygga och på bästa sätt hantera både de små och stora olyckorna. Den bästa olyckan är den som aldrig uppstår!

Att arbeta med trygghet och säkerhet är ett lagkrav enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor och lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Kommunerna och HRF har tillsammans antagit Handlingsprogram för skydd och säkerhet 2020–2023 som beskriver säkerhetsarbetet i sin helhet utifrån ovan nämnda lagstiftningar.

Trygghetsbokslutet är den årliga uppföljningen av programmet och presenteras för HRF:s direktion och kommunfullmäktige. Syftet med ett trygghetsbokslut är att ge beslutsfattare insyn i det vardagliga arbetet med trygghet och säkerhet. Utöver handlingsprogrammet och dess mål presenteras även statistik över de räddningsinsatser som gjorts under året och aktiviteter kopplade till aktuella problem som uppstått under året. Det är den senast tillgängliga statistiken som används i detta bokslut.

---

¹ Sveriges kommuner och regioner. Öppna jämförelser – Trygghet och säkerhet 2020. 2021.

² De kostnader som redovisas är sådana kostnader som uppstår till följd av olyckor i alla delar av samhället: staten, kommunerna, landstingen/regionerna, näringslivet och medborgarna (drabbade och anhöriga). Det är endast kostnader som uppstår efter att olyckan har inträffat som ingår. Beräkningen omfattar direkta och indirekta kostnader. Direkta kostnader är kostnaden för de resurser som förbrukas i samband med eller till följd av olyckan. De indirekta kostnaderna definieras som produktionsbortfall till följd av skada eller död.

Våra mål

Bokslutet utgår från de målområden som antagits av våra medlemskommuner och är inom ramen för Handlingsprogram för skydd och säkerhet 2020–2023.

Säkerhetsmål

Nässjö och Vetlandas fullmäktigeförsamlingar har antagit ett säkerhetsmål som anger visionen för det kommunala säkerhetsarbetet på lång sikt. Målet är detsamma för båda kommunerna. Även Höglandets räddningstjänstförbund har antagit en övergripande vision för sin verksamhet. Målen lyder:

Nässjö/Vetlanda kommun ska aktivt och systematiskt förebygga risker genom en god säkerhetsplanering. Säkerhetsarbetet syftar till att minimera negativa konsekvenser av olyckor, skador och störningar för människor, verksamhet och resurser. Säkerhetsarbetet ska också skapa god säkerhet och trygghet för kommuninvånarna samt en kvalitetshöjning av kommunens verksamhet.

Höglandet är en säker och trygg region där varken hälsa, liv, egendom eller miljö tillåts påverkas negativt eller gå förlorade. Höglandets räddningstjänstförbund skyddar och hjälper!

Målområden

Nässjö och Vetlanda kommuner har tillsammans med Höglandets räddningstjänstförbund arbetat med handlingsprogrammet åtta målområden. Målet olyckor är uppdelat i två mål.

Målområdena har utformats efter de risker som antingen orsakar flest skador på personer, flest dödsfall eller som orsakar samhället stora kostnader. Det kan också vara risker som i dagsläget inte anses vara av hög prioritet men som uppvisar en negativ trend med potential att i framtiden orsaka stor skada och/eller lidande för kommunens invånare. Riskerna är identifierade i kommunernas risk- och sårbarhetsanalys. De första tre målen är prioriterade under mandatperioden.

- Antalet slutenvårdade³ och omkomna till följd av självdestruktiv handling ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet fallolyckor som resulterar i slutenvård hos personer som är 65 år och äldre ska minska med minst en procent under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet slutenvårdade och omkomna till följd av trafikolyckor ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet utvecklade bränder i byggnader ska minska i Nässjö och Vetlanda kommuner under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- Antalet brott som sker i offentlig miljö i Nässjö och Vetlanda kommuner ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.
- En övad krigsorganisation ska skapas i respektive kommun där personal är säkerhetsklassad och krigsplacerad.
- Säkerhetsarbetet ska minimera negativa konsekvenser av olyckor, skador och störningar för kommunens personella, fysiska och immateriella tillgångar.
- Nässjö och Vetlanda kommuner ska arbeta långsiktigt för att skapa ett robust samhälle som aktivt kan möta klimatförändringarnas konsekvenser.
- Kommunerna ska ha en bättre krishanteringsförmåga genom övning.

---

³ Hälso- och sjukvård när den ges till patient vars tillstånd kräver resurser som inte kan tillgodoses inom öppen vård eller hemsjukvård. Socialstyrelsen.

Psykisk hälsa

Målområde: Antalet slutenvårdade och omkomna till följd av självdestruktiv handling ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

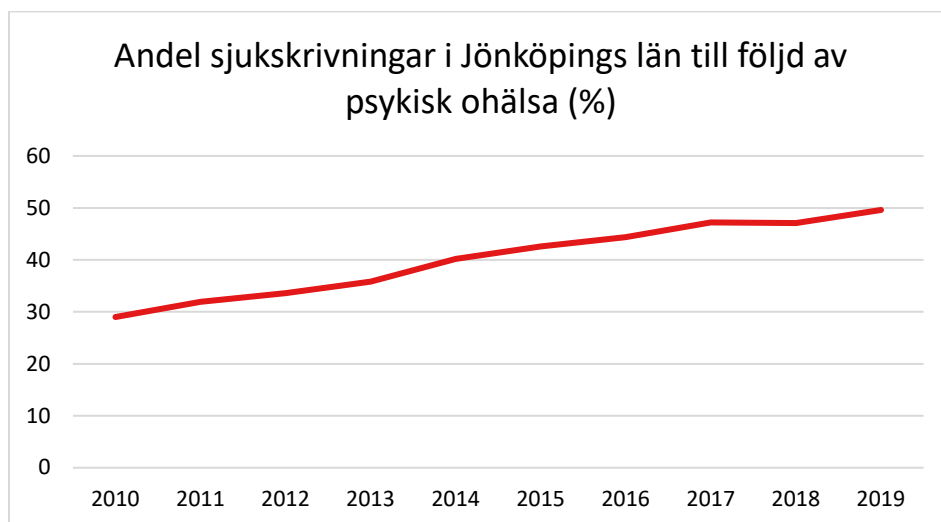
Varje år omkommer cirka 800 000 personer i suicid världen över, vilket motsvarar ungefär en omkommen person var fyrtionde sekund. Globalt är suicid den näst vanligaste dödsorsaken i åldersspannet 15–29 år och i vissa europeiska länder till och med den vanligaste dödsorsaken.^{4 5} WHO har ett globalt mål att minska antalet suicider med 15 procent till år 2023.⁶

Sedan början på åttiotalet har suicidstalet⁷ i Sverige minskat fram till 2000-talet från en nivå som då var den högsta någonsin, till att plana ut under 00- och 10-talet. Av de 170 länder som är listade av WHO ligger Sverige på plats 60 i suicidstal.^{8 9} Den positiva trenden som Sverige haft gäller dock inte ungdomar och unga vuxna i åldersgruppen 15–24 år där suiciden legat på ungefär samma nivå under en längre tid. Bland unga flickor har suicidförsöken ökat.¹⁰

I Sverige omkom totalt 1588 personer i suicid år 2019. Män är starkt överrepresenterade, 1078 av de omkomna var män och 510 var kvinnor. I Sverige är suicid den vanligaste dödsorsaken bland män i åldern 15 – 44 år och den näst vanligaste dödsorsaken bland kvinnor i samma ålder. Generellt säger man att det på varje fullbordat suicid går 20 suicidförsök och 100 personer med suicidstankar eller som har en plan för genomförandet av suicid.¹¹

Statistik

Nedan presenteras statistik från Försäkringskassan om sjukfrånvaro till följd av psykisk ohälsa, samt en samhällsekonomisk beräkning av konsekvenserna.

Figur 1. Andel sjukskrivningar i Jönköpings län till följd av psykisk ohälsa. Källa: Försäkringskassan. 2021.

⁴ Folkhälsomyndigheten.

⁵ Lancet Psychiatry 2016, Suicide prevention strategies revisited: 10-year systematic Review. Gil Zalsman.

⁶ WHO, världshälsoorganisationen. 2019.

⁷ Antal personer per 100 000 som begått självmord.

⁸ Fakta om självmord. Mind. 2019.

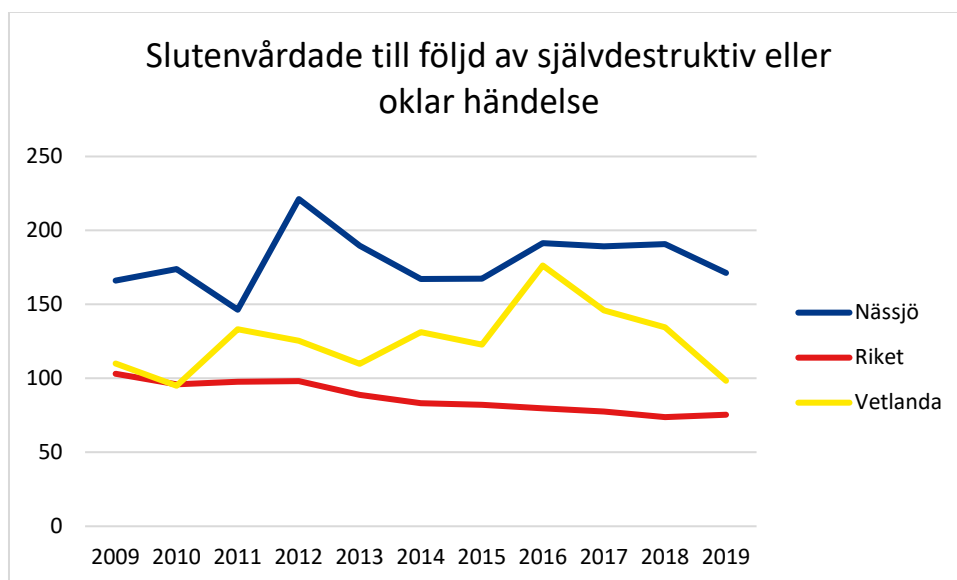
⁹ I många delar av världen är suicid ännu tabu och i några länder det till och med olagligt. Detta kan påverka hur suicid utreds och registreras. Av WHO:s medlemsstater är det t.ex. enbart 60 som bedöms ha suicidstatistik av god kvalitet. Detta betyder att internationella jämförelser inte är helt säkra.

¹⁰ Folkhälsomyndigheten, nationellt program för suicidprevention.

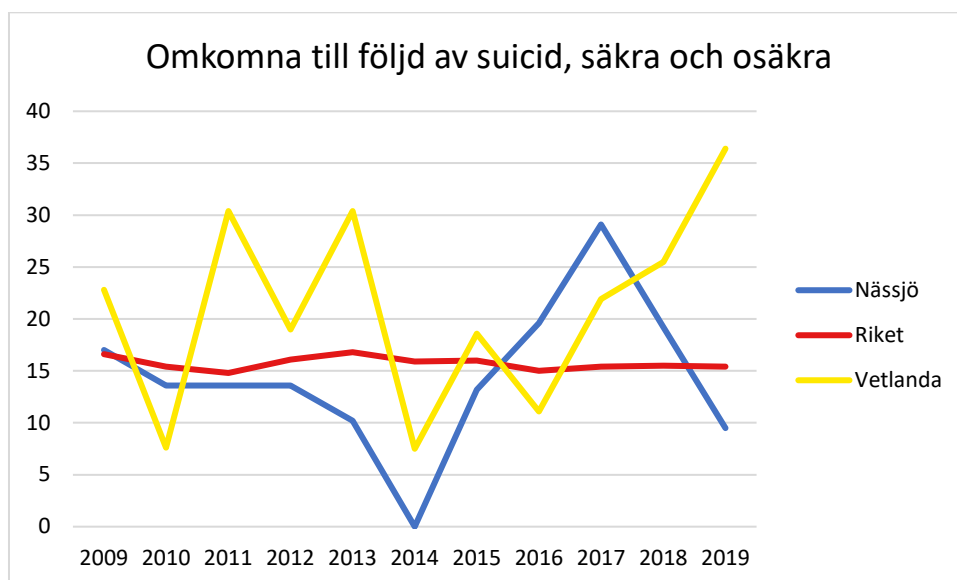
¹¹ 1588 självmord i Sverige år 2019. Riksförbundet för SuicidPrevention och Efterlevandes Stöd (SPES). 2021.

50 procent av alla pågående sjukskrivningar i Jönköpings län berodde 2019 på psykisk ohälsa. År 2010 var denna siffra 29 procent.¹² Samhällsförlusten för sjukskrivning i Sverige uppgår till 64 miljarder kronor per år exklusive kostnaden för vårdinsatser och utbetalning av sjukpenning och rehabiliteringspenning. Den samhällsekonomiska kalkylen uppskattar det samhällsekonomiska värdet som går förlorat då arbete inte kan utföras på grund av längre perioder av sjukskrivning. En minskning på 30 procent i andelen sjukskrivna skulle innebära en samhällsvinst på 67,5 miljoner i Vetlanda och 80,4 miljoner i Nässjö.¹³

Nedan presenteras statistik, baserad på senast tillgängliga uppgifter från Socialstyrelsen.¹⁴

Figur 2. Källa: Socialstyrelsen 2021 (PAR kategori X60-X84 samt Y10-Y34)

Figur 3. Källa Socialstyrelsen 2021 (DOR kategori X60-X84 samt Y10-Y34).

¹² Pågående sjukfall – diagnos. Försäkringskassan. 2021.

¹³ Samhällskostnaden för längre sjukfrånvaro. Skandia. 2018.

¹⁴ Om inget annat anges är siffrorna som anges per 100 000 invånare.

Nässjö kommun

Mellan 2009 och 2013 var antalet slutenvårdade till följd av suicid och försök till suicid relativt stabil men högre i jämförelse med riksgenomsnittet. Däremot var frekvensen av omkomna något lägre än riksgenomsnittet. 2014 skedde en förändring i antalet omkomna vilket innebar en nedåtgående kurva, medan andelen slutenvårdade fortsatte på en liknande nivå som innan. Åren 2015 till 2017 steg återigen andelen omkomna och slutenvårdade för att återigen minska under 2018 och 2019 i andelen omkomna och slutenvårdade. Under 2019 slutenvårdades 64 personer i Nässjö kommun och 3 personer omkom.

Vetlanda kommun

Under perioden 2009 till 2016 skedde en gradvis ökning av andelen slutenvårdade till följd av suicid eller försök till suicid, för att sedan minska fram till 2019. Antalet omkomna till följd av suicid eller försök till suicid har varierat kraftigt under perioden 2009 till 2016. Från 2016 till 2019 mer än fördubblades andelen omkomna till följd av suicid. Under 2019 slutenvårdades 27 personer och 10 personer omkom.

Tolkning av statistiken

Regeringen beslutade redan 2008 om en nollvision om att ingen ska behöva ta sitt liv, vilket innebär att varje fullbordat suicid är ett misslyckande. Då statistiken bygger på ett relativt litet underlag – vilket är positivt – kan enstaka år ge stora procentuella variationer. Att tolka statistiken är komplext och det finns många bakomliggande faktorer som kan påverka underlaget när den består av ett relativt fåtal individer.

Förebyggande arbete

Som i allt folkhälsoarbete är uthållighet och kontinuitet framgångsfaktorer. För att ge förutsättningar för god psykisk hälsa, minskat antal omkomna och slutenvårdade till följd av självdestruktiv handling är det viktigt att använda evidensbaserade metoder. Att löpande se över vilka befintliga insatser som behöver förstärkas eller vad som kan tillföras är en självklar del i arbetet.

Temagrupper och aktiviteter

Nässjö kommun

På grund av pandemin har arbetet med uppstart av temagruppen dröjt. En inbjudan till ett första möte är utskickat.

Sedan 2020 arbetar förbundets folkhälsosamordnare 20 procent som samordnare inom suicidprevention åt Nässjö kommun i samarbete med Region Jönköpings län. Kommunen deltog i Psykiatriveckan 2020.

Vetlanda kommun

På grund av pandemin har arbetet med uppstart av temagruppen dröjt. En inbjudan till ett första möte är utskickat.

Under 2020 hölls 11 utbildningar i Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA¹⁵), med totalt 157 deltagare. Första hjälpen till psykisk hälsa är ett evidensbaserat program som syftar till att öka beredskapen hos allmänheten att i vardagen uppmärksamma och hjälpa till vid psykisk lidande. Programmet syftar även till att minska fördomar och negativa attityder kring psykisk ohälsa och sjukdom.

---

¹⁵ Mental Health First Aid.

Sedan 2020 arbetar förbundets folkhälsosamordnare 20 procent som samordnare inom suicidprevention åt Vetlanda kommun i samarbete med Region Jönköpings län. Kommunen deltog i Psykiatriveckan 2020.

13 personer utbildades i Våga prata om psykisk ohälsa, vid totalt 3 tillfällen, som riktade sig till strategiska personer i näringslivet. Syftet var att öka uppmärksamheten och beredskapen för att möta en ökning av psykisk ohälsa under pandemin till följd av restriktioner.

För att öka förmågan för operativ personal att hantera hot om suicid genomfördes sju övningar under 2020.

Fallolyckor

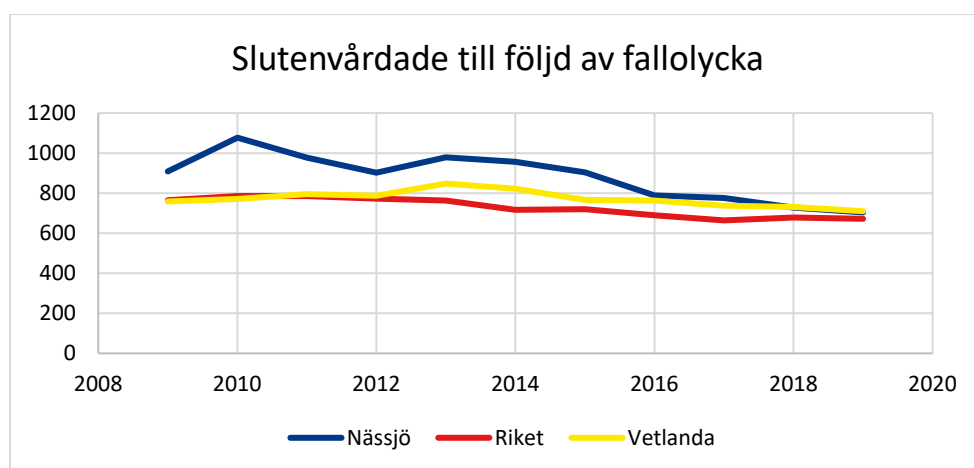
Målområde: Antalet fallolyckor som resulterar i slutenvård hos personer som är 65 år och äldre ska minska med minst en procent under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

I dagsläget är fallolyckor den vanligaste skadeorsaken till inläggning på sjukhus. Två tredjedelar av alla olycksfall är just fallolyckor. Det är den typ av olycksfall som dominerar bland äldre. Statistik visar att 7 av 10 av alla som drabbas av fallolyckor är 65 år eller äldre.¹⁶ För personer i det åldersspannet sker flest fallolyckor i eller kring den ordinarie bostaden.

Kommuner med en hög andel äldre tenderar att få fler sjukhusvårdade per 1 000 invånare än kommuner med en lägre andel äldre eftersom fallolyckor i högre utsträckning drabbar äldre i kombination med att den olyckstypen står för den största delen av olyckorna.¹⁷ I Nässjö kommun är 21,2 procent av befolkningen äldre än 65 år, i Vetlanda är det 23,8 procent som är äldre än 65 år och riksnittet ligger på 19,9 procent.¹⁸

Statistik

Nedan presenteras senast tillgängliga statistik.¹⁹

Figur 4. Källa: Socialstyrelsen 2021 (DOR: W00-W19)

Nässjö kommun

Frekvensen för andelen slutenvårdade har legat på en relativt sjunkande nivå mellan 2009 och 2019, med en knapp marginal över riksgenomsnittet under 2019. Under 2019 slutenvårdades 222 personer till följd av fallolycka och fem personer omkom.

Vetlanda kommun

Frekvensen för andelen slutenvårdade har legat på en relativt stabil nivå under perioden 2009 till 2015, för att sedan sakta sjunka fram till 2019. Vetlanda kommun ligger en knapp marginal högre än riksgenomsnittet. Under 2019 slutenvårdades 195 personer till följd av fallolycka och två personer omkom.

¹⁶ Socialstyrelsen. 2020.

¹⁷ Öppna jämförelser. Trygghet och säkerhet. 2019.

¹⁸ Befolkningsstatistik. SCB. 2021.

¹⁹ Statistiken anges per 100 000 invånare för att kunna jämföra kommunerna med varandra och riksgenomsnittet.

Temagrupper och aktiviteter

Under vinterperioden har sandpåsar delats ut i båda kommunerna för att allmänheten ska kunna sanda för bättre fäste och på så sätt förebygga fallolyckor i utomhusmiljö. Sandpåsarna fanns att hämta bland annat på diverse livsmedelsbutiker i kommunen. Totalt delades 2522 sandpås ut i Vetlanda och Nässjö.

Nässjö kommun

På grund av pandemin har det inte funnits någon möjlighet att starta upp en temagrupp för fallolyckor.

Under året delades Socialstyrelsens årskalender *För en säkrare och mer välbalanserad vardag* ut till seniorer i kommunen. Kalendern innehåller information och praktiska tips om hur individer kan minska risken för fallolyckor genom god kost, träning, broddar, halkskydd och översyn av medicinering. Kalendern delades ut via hemtjänstpersonalen till äldre med särskilt boende.

Vetlanda kommun

På grund av pandemin har det inte funnits någon möjlighet att starta upp en temagrupp för fallolyckor.

Under året har vård- och omsorgsförvaltningen ägnat sig åt ordinarie arbete för att förebygga fallolyckor hos personer med särskilt boende eller med hemtjänst. Hemtjänstpersonalen riskbedömer brukares hem genom att använda Senior alert, vilket är ett nationellt kvalitetsregister och ett verktyg för fallprevention för äldre. Varje enskild äldre person som möter kommunal vård och omsorg ges möjlighet till en riskbedömning, förebyggande åtgärder och uppföljning.

Trafikolyckor

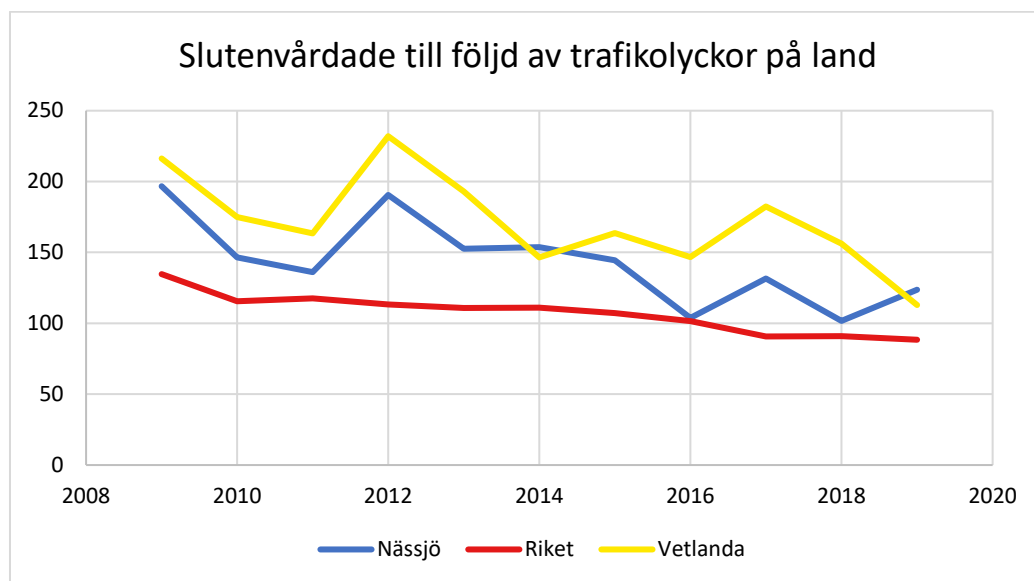
Målområde: Antalet slutenvårdade och omkomna till följd av trafikolyckor ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

År 1997 tog svenska riksdagen beslutet att Nollvisionen ska vara grunden för trafiksäkerhetsarbetet. Nollvisionen bygger på att ingen människa ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. I februari 2020 beslutade regeringen om ett nytt etappmål, där antalet omkomna i vägtrafiken ska halveras till år 2030, och allvarligt skadade ska minska med minst 25 procent.²⁰ Under perioden 2009 till 2020 omkom igenomsnitt 273 personer i trafiken varje år.²¹ Under 2019 var majoriteten av de omkomna skyddade trafikanter, det vill säga trafikanter som färdades i personbil, lastbil eller buss.

Trafikverket beräknar att unga vuxna (18–24 år) och äldre (75 år och äldre) löper störst risk att omkomma i trafiken i förhållande till andel av befolkningen. Den vanligaste hastighetsgränsen på olycksvägar med dödligt utfall var 70 eller 90 km/h. De flesta omkommer i olyckor som sker i dagsljus, i uppehållsväder och/eller på torra vägar. De svåraste viltolyckorna sker främst med älg.²² 2020 var ett annorlunda år i trafiken, med ett bottenrekord i antalet omkomna. Under året omkom 190 personer i trafiken²³, och 1653 personer skadades svårt. Bland de omkomna var det flest i kategorin 75 år och äldre, och bland de svårt skadade var den största kategorin 25–34 år.²⁴

Statistik

Nedan presenteras senast tillgängliga statistik.²⁵

Figur 5. Källa: Socialstyrelsen 2021 (PAR V01-V89).

²⁰ Trafikverket 2020. Nollvisionen – tillsammans räddar vi liv.

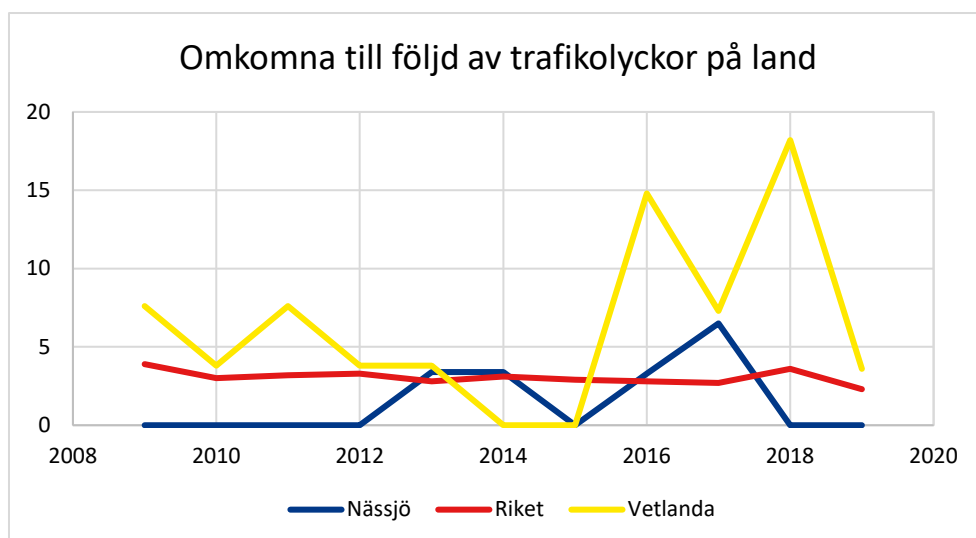
²¹ Statistik över vägtrafikolyckor. Transportstyrelsen. 2021.

²² Trafikanalys. Vägtrafikskador 2019. 2020.

²³ Statistik över vägtrafikolyckor. Transportstyrelsen. 2021.

²⁴ Av polisen inrapporterade vägtrafikolyckor.

²⁵ Statistiken anges per 100 000 invånare för att kunna jämföra kommunerna med varandra och riksgenomsnittet.

Figur 6. Källa: Socialstyrelsen 2021 (DOR V01-V89).

Nässjö kommun

Andelen slutenvårdade 2009 till 2014 varierade, för att sedan sjunka relativt nära riksgenomsnittet mellan 2015 och 2019. Andelen omkomna till följd av trafikolyckor var mellan åren 2009–2012 noll personer om året, följt av ett fåtal omkomna mellan 2013 och 2017. Under 2019 slutenvårdades 39 personer till följd av trafikolyckor men ingen omkom.

Vetlanda kommun

Mellan åren 2009 till 2014 varierade andelen slutenvårdade till följd av trafikolyckor kraftigt för att sedan ligga stabilt. Sedan 2017 har andelen slutenvårdade sjunkit och närmast sig riksgenomsnittet, men frekvensen är fortfarande högre än det nationella genomsnittet. Under 2009 till 2013 är andelen omkomna i Vetlanda kommun på en stabil nivå men över riksgenomsnittet. Under 2014 och 2015 omkom ingen person till följd av trafikolyckor. Från 2016 fram till 2018 ökade andelen omkomna i trafiken kraftigt, för att sedan återgå till nära riksgenomsnitt under 2019. Under 2019 slutenvårdades 31 personer till följd av trafikolyckor och en person omkom, i jämförelse med 43 slutenvårdade och fem omkomna under 2018.

Temagrupper och aktiviteter

Förbundet ingår i en gemensam trafiksäkerhetsgrupp som är ett samarbete mellan högländskommunerna. Gruppen startades upp i början av 2020 men har på grund av pandemin inte kunnat genomföra något arbete.

Förbundet utbildade cirka 660 gymnasieelever i Trafikverkets utbildning *Don't drink and drive* under 2020. Utbildningen syftar till att uppmärksamma skolelever på riskerna med alkohol, droger och rattfylleri för att stoppa ett farligt beteende, rädda liv och förhindra livslånga skador i onödiga olyckor.

Förbundet är remissinstans vid planärenden och har möjlighet att yttra sig om trafiksäkerhet vid ny- och ombyggnation samt exploatering.

För att öka förmågan för den operativa personalen inom förbundet att hantera trafikolyckor har övningar gjorts gällande trafikolycka. Totalt genomfördes 55 övningar under 2020. I syfte att öka medvetenhet och kunskap och på så vis förebygga olyckor vid utryckningskörning ska uttryckande personal genomföra både ett teoretiskt och ett praktiskt test.

Brand

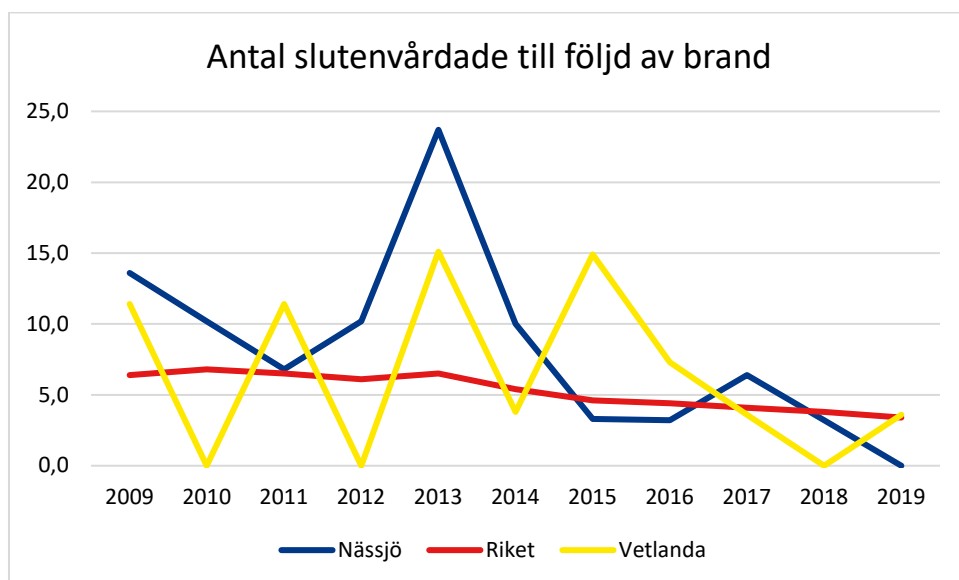
Målområde: Antalet utvecklade bränder i byggnader ska minska i Nässjö och Vetlanda kommuner under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

Varje år genomförs i genomsnitt 10 000 räddningsinsatser i Sverige till följd av brand i byggnad. De senaste fem åren har i genomsnitt 90 personer per år omkommit i Sverige till följd av brand.²⁶ Bland de som omkommer i bränder är äldre personer och personer med olika typer av funktionsnedsättningar överrepresenterade. Faktorer som påverkar risken att omkomma i en brand inkluderar nedsatt hörsel, syn eller rörelse- och minnessvårigheter. Starka läkemedel eller alkohol kan också påverka uppfattningsförmågan och kan också öka risken för att en brand uppstår. Många bränder där människor omkommer är rökningsrelaterade.²⁷

Bränder riskerar inte bara värden som liv och hälsa, utan orsakar också stora ekonomiska och miljömässiga konsekvenser. Exempelvis beräknas bara andelen anlagda bränder i skolor kosta samhället en miljard kronor om året.²⁸

Statistik

Nedan följer senast tillgängliga statistik.²⁹ I avsnittet om insatser under året finns larmstatistik kopplat till brand.

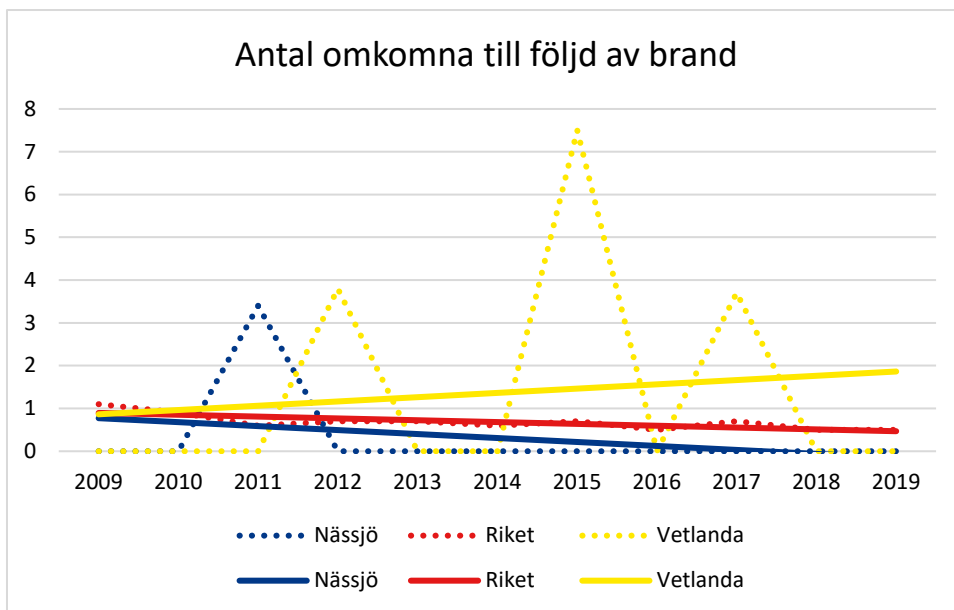
Figur 7. Källa: Socialstyrelsen 2021 (PAR X00-X09).

²⁶ IDA – indikatorer, data och analys. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

²⁷ Stärkt brandskydd för särskilt riskutsatta. MSB.

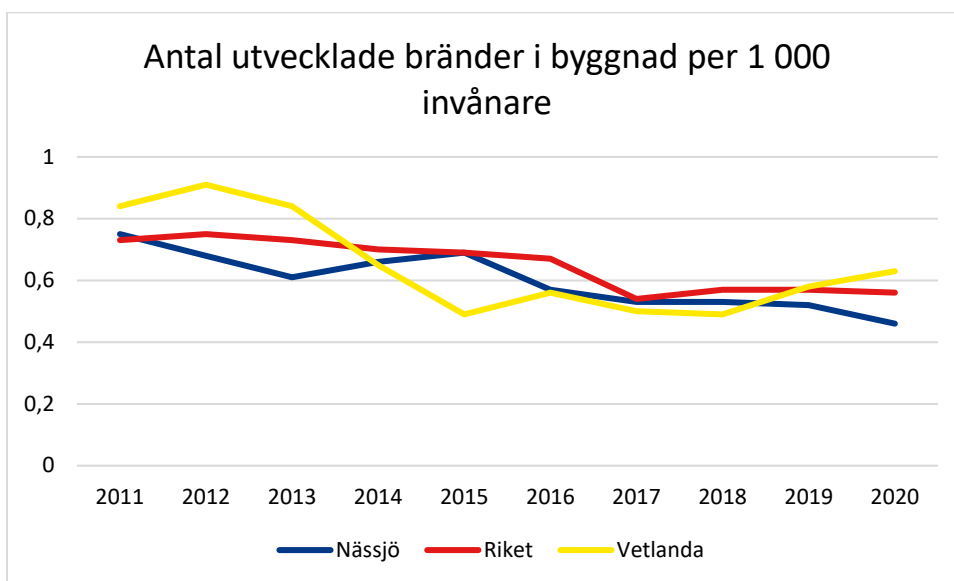
²⁸ Brandskyddsföreningen. Kraftig ökning av antalet anlagda skolbränder. 2018.

²⁹ Siffrorna är angivna i 100 000 invånare för att jämföra kommunerna och riksgenomsnittet.

Figur 8. Källa: Socialstyrelsen 2021 (DOR X00-X09).

Då det är relativt få som omkommer till följd av brand är det svårt att utläsa förändringar över tid, då en enskild brand kan påverka statistiken kraftigt för ett enskilt år. De heldragna linjerna visar trenden över tid, medan de streckade linjerna anger andel omkomna till följd av brand per 100 000 invånare och år.

Figur 9. Utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare 2011–2020. Källa: SKR:s Öppna Jämförelser 2021.

Antalet utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare minskade stadigt i Nässjö och Vetlanda mellan 2011 och 2018 och låg från 2014 under riksgenomsnittet. År 2019 ökade andelen utvecklade bränder i byggnad i Vetlanda kommun till att ligga över riksgenomsnittet 2020. Under samma period fortsatte utvecklade bränder i Nässjö att sjunka.

Nässjö kommun

Mellan 2009 och 2012 låg frekvensen för antalet slutenvårdade till följd av brand på en relativt hög nivå i förhållande till riksgenomsnittet. Under 2013 skedde en fördubbling av antalet slutenvårdade, för att sedan stadigt minska till att ingen slutenvårdades på grund av brand under 2018, det vill säga

under riksgenomsnittet. I Nässjö kommun har endast en person omkommit till följd av brand de senaste tio åren, år 2011. Ingen person slutenvårdades under 2019.

Vetlanda kommun

Andelen slutenvårdade till följd av brand har varierat kraftigt ungefär vart annat år. Fram till 2018 var frekvensen för bränder i byggnad under riksgenomsnittet. Frekvensen av andelen omkomna till följd av brand har också varierat kraftigt, då enstaka dödsfall påverkar statistiken. Under 2019 slutenvårdades en person men ingen omkom.

Temagrupper och aktiviteter

Under 2020 genomfördes 67 brandutbildningar, med totalt 957 deltagare. Utöver dessa genomförs kursen Heta arbeten vid 12 tillfällen, med totalt 132 deltagare. Barnens brandbil, där barn i förskoleklass bland annat får lära sig om vem man ska ringa om det brinner, genomfördes vid 29 tillfällen.

Förbundet genomförde 300 prov av automatiska brandlarm och sprinklersystem under 2020. Totalt genomfördes 22 hembesök, varav fyra besökta bostäder saknade fungerade brandvarnare och utrustades med en sådan. 306 elever i årskurs sju utbildades i Upp i rök³⁰ och 10 utrymningsövningar hos verksamheter och företag genomfördes. Konsekvenssamtal med skolelever genomfördes vid 15 tillfällen med 29 deltagare.

I förbundets grupp för planärenden yttrar sig brandingenjörer vid bygglov, detaljplaner och andra ärenden för att säkerställa ett gott brandskydd vid ny- och ombyggnationer. Funktion myndighet utfärdar även tillstånd för brandfarlig och explosiv vara samt yttrar sig i tillstånd för offentliga sammankomster, evenemang och alkoholtillstånd. Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor genomfördes vid 68 tillfällen under 2020 och tillsyn enligt lagen om brandfarlig och explosiv vara genomfördes vid fyra tillfällen. Funktion myndighet utfärdade 15 tillstånd för brandfarlig- och explosiv vara under året.

Övningar som har genomförts under året för att öka kunskap och förmåga hos personal gällande brand i byggnad är följande:

- Minst fyra rökövningar per år av personal med rökdykarkompetens
- Uppstart brand
- Insatsövningar
- Axamoövningar
- Träffar för styrkeledare, insatsledare och brandingenjörer
- Ledningsövningar
- Objektorientering
- Framtagande av insatsplaner/insatskort
- Övning med värmekamera
- Bränder i eldstäder

Totalt genomförde förbundet 240 övningar kopplat till brand i byggnad.

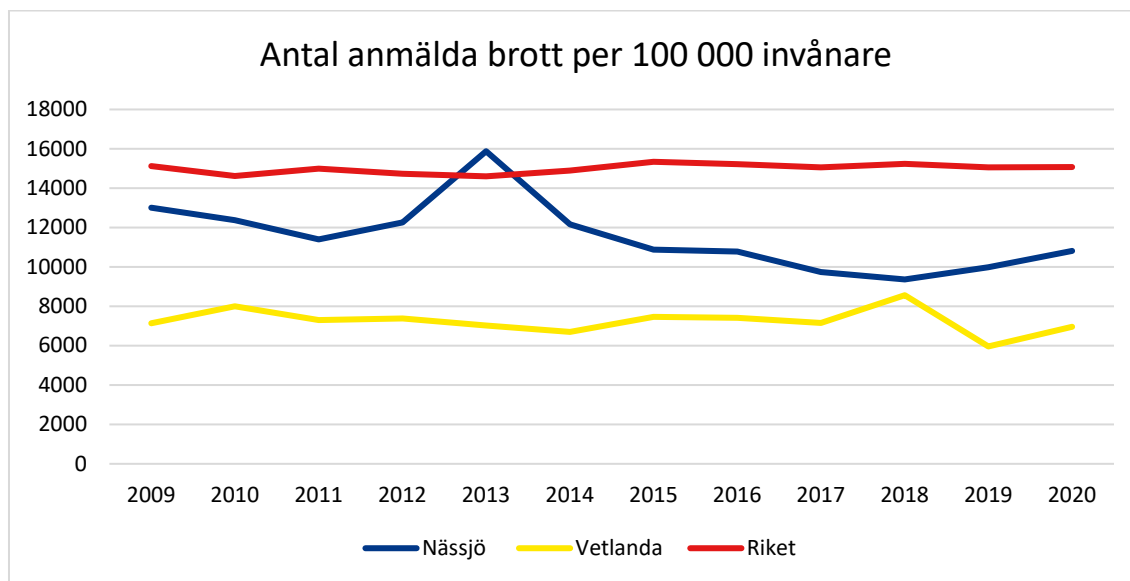
³⁰ Upp i rök är Brandskyddsföreningens utbildning riktat mot elever för att bli medvetna om risker och konsekvenser av bränder och anlagd brand i skolor och genomförs tillsammans med räddningstjänsten.

Brottsförebyggande arbete

Målområde: Antalet brott som sker i offentlig miljö i Nässjö och Vetlanda kommuner ska minska under perioden 2020–2023 i jämförelse med 2016–2019.

Statistik

Figur 10. Antal anmälda brott per 100 000 invånare. Källa: Brottsförebyggande rådet, 2021.

Från 2013 har antalet anmälda brott i Nässjö kommun varit stadigt sjunkande fram till 2018. Sedan 2019 har antalet anmälda brott ökat något, men ligger fortfarande långt under riksgenomsnittet.

Antalet anmälda brott i Vetlanda kommun var stadigt långt under riksgenomsnittet mellan 2009 och 2017. År 2018 skedde en ökning av antalet anmälda brott, som sedan minskade igen 2019.

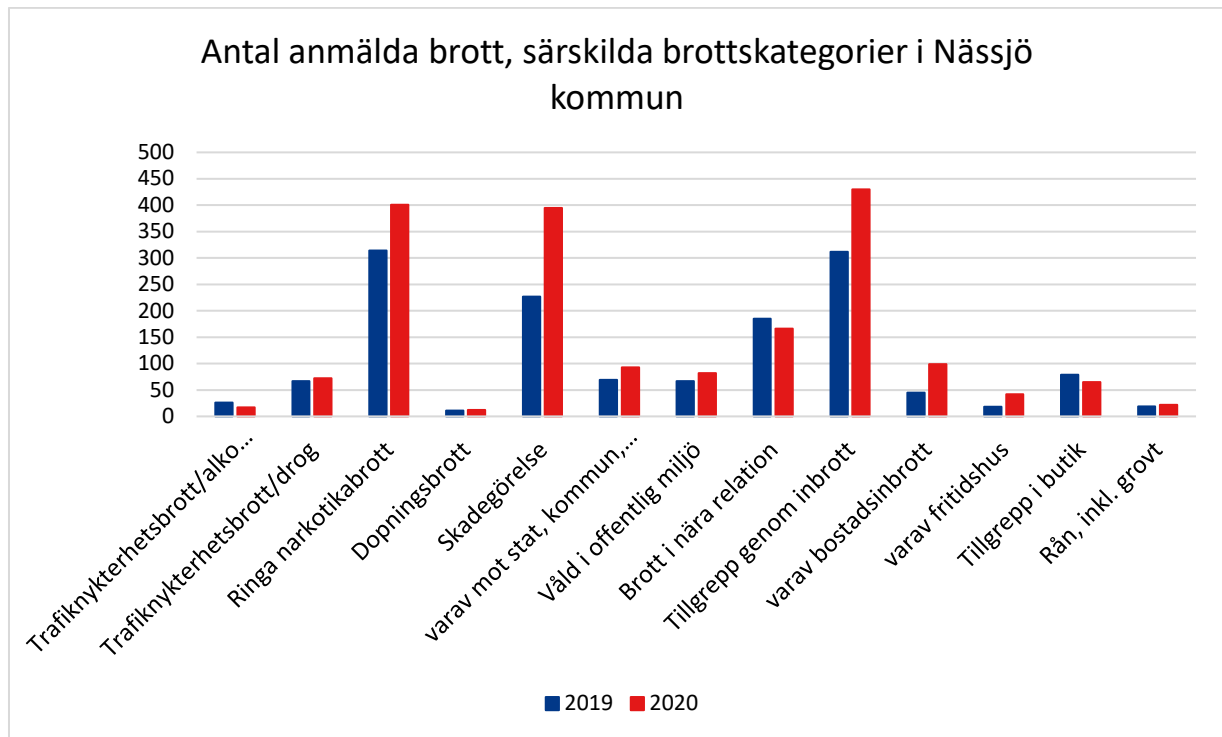
När statistiken tolkas bör följande tas hänsyn till:

- Statistiken visar antalet anmälda brott och inte det totala antalet faktiskt begångna brott. Hur stor andel av de begångna brotten som anmäls varierar beroende på brottstyp, och endast för enstaka brottstyper kan anmälningsstatistiken antas ge en ungefärlig bild av hur många brott som verkligen begås.
- Det faktiska antalet brott är oftast högre än det antal anmälda brott som redovisas i statistiken. Ett undantag är anmälda fall av dödligt våld, där det faktiska antalet brott är lägre än antalet anmälda händelser. Det beror på att dessa främst visar det antal händelser med dödlig utgång som behöver utredas för att klargöra om ett mord eller dråp har begåtts eller inte.
- Benägenheten att anmäla brott kan förändras över tid, till exempel på grund av förändrade attityder i samhället eller ändrade försäkringsvillkor. Detta innebär att det för många brottstyper är svårt att utifrån de anmälda brotten avgöra om brottsligheten i samhället ökar eller minskar.
- Inom vissa brottstyper, som narkotika- och trafikbrott, beror antalet anmälda brott till stor del på polisens och andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Om insatserna förändras påverkar det oftast antalet anmälda brott. Förändringar i lagstiftningen kan också påverka utvecklingen av vilka brott som anmäls.

- Enstaka stora ärenden med många brott kan skapa problem vid jämförelser över tid, liksom osäkerhet om ifall en förändring är generell eller kommer från ett och samma ärende. Stora ärenden är ovanliga, men bör vägas in vid tolkning av statistiken.

Nässjö kommun

Jämfört med det genomsnittliga antalet anmälda brott under perioden 2016–2019 kan en viss ökning ses under 2020, se figur 10. Antalet anmälda brott under 2020 är dock betydligt lägre än årsgenomsnittet för åren 2009 till 2015, samt jämfört med riksgenomsnittet.

Figur 11. Lokal brottsstatistik för Nässjö kommun år 2019 och 2020. Källa: Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet, 2021.

Om man delar upp det totala antalet anmälda brott på brottskategorier, se figur 11, så ses den största ökningen på skadegörelse, narkotikabrott och tillgrepp genom inbrott medan exempelvis anmälningarna av tillgrepp i butik har minskat. Dessa lokala ökning och minskningar följer den nationella brottsutvecklingen under 2020.

Utifrån figur 10 går det att utläsa den lokala brottsstatistiken för varje händelsetyp från Polismyndigheten för Nässjö kommun år 2019 och 2020. Vid jämförelse mellan denna statistik för år 2020 och 2019 så kan följande slutsatser dras:

- Trafikbrott som skett under alkoholpåverkan har minskat något.
- Trafikbrott som skett under narkotikapåverkan har ökat.
- Ringa narkotikabrott har ökat med 30 procent.
- Dopningsbrotten har ökat från 11 till 12 händelser.
- Skadegörelse har ökat med 168 händelser, totalt en ökning på cirka 75 procent.
- Skadegörelse mot stat, kommun och region har ökat med 24 händelser.
- Våld i offentlig miljö har ökat med 15 händelser, från 67 till 82.
- Brott i nära relation har minskat med 19 händelser.
- Tillgrepp genom inbrott har ökat med 118 händelser, från 312 till 430.

- Störst är ökningen av inbrott i fritidshus, från 18 händelser till 42, följt av bostadsinbrott som ökat från 45 händelser till 99.
- Snatterier har minskat med 20 procent, från 79 till 65.
- Personrån har ökat från 19 händelser till 22.

En faktor att väga in gällande trafikbrott under alkoholpåverkan är polisens stopp av rutinmässiga alkoholutandningsprov i mars 2020, till följd av smittspridningen. Vid misstanke om brott har nykterhetskontroller genomförts.

Ökningarna som ses när det gäller ringa narkotikabrott kan delvis förklaras med att polisen ägnat sig åt riktade insatser mot det området under 2020. Det skulle delvis kunna vara en följd av pandemin i och med ett minskat tryck på viss verksamhet inom polisen, exempelvis inställda utbildningar eller kommenderingar till fotbollsmatcher och andra evenemang, har frigjort resurser som styrts om till bland annat yttre tjänst för ökad synlighet på gator och torg.

Att skadegörelser ökat kan delvis förklaras med att det nu finns möjlighet att anmäla sådana brott digitalt.

I motsats till den nationella trenden med minskat antal anmälda brott i offentlig miljö ökade dessa under 2020 i Nässjö. Detta går emot Brottsförebyggande rådets tolkning att misshandel av obekant ska ha minskats som en effekt av det begränsade nöjesliv som pandemin inneburit.³¹

Trots rekordmånga anmälningar nationellt om våld i nära relationer samt samtal till Kvinnofridslinjen³² har anmälningarna i Nässjö minskat sedan 2019.

Att tillgrepp i butik minskade kan kanske förklaras med att färre rört sig ute i butiker under 2020.³³

Vetlanda kommun

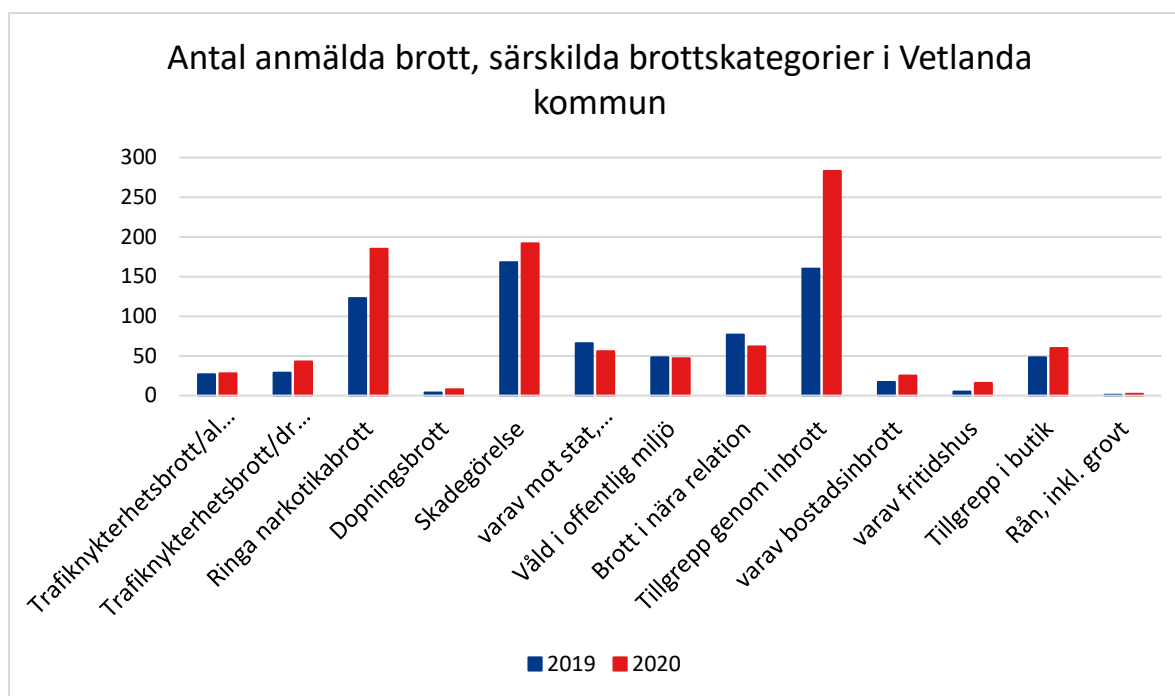
Jämfört med det genomsnittliga antalet anmälda brott under perioden 2016–2019 kan en minskning ses under 2020, se figur 10. Antalet anmälda brott under 2020 är även lägre än årsgenomsnittet för åren 2009 till 2015, samt jämfört med riksgenomsnittet.

---

³¹ Fortsatta indikatorer på konsekvenser av pandemin i Brås preliminära statistik över anmälda brott i november 2020. Brottsförebyggande rådet. 2020.

³² Nationellt centrum för kvinnofrid bemannar Kvinnofridslinjen dygnet runt.

³³ Kriminalstatistik 2020. Anmälda brott. Brottsförebyggande rådet. 2021.

Figur 11. Lokal brottsstatistik för Vetlanda kommun år 2019 och 2020. Källa: Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet, 2021.

Om man delar upp det totala antalet anmälda brott på brottskategorier, se figur 11, så ses den största ökningen på vissa tillgreppsbrott, narkotikabrott och skadegörelse medan exempelvis anmälningarna av brott i nära relation har minskat. De lokala ökningarna av narkotikabrott och skadegörelsebrott samt minskningen av brott i nära relation följer den nationella brottsutvecklingen under 2020.

- Trafikbrott som skett under alkoholpåverkan är närmast oförändrade.
- Trafikbrott som skett under narkotikapåverkan har ökat.
- Ringa narkotikabrott har ökat med 50 procent.
- Dopningsbrotten har ökat från fyra till åtta händelser.
- Skadegörelse har ökat med 24 händelser, varav mot stat, kommun och region har minskat med 10 händelser.
- Våld i offentlig miljö är närmast oförändrad.
- Brott i nära relation har minskat med 15 händelser.
- Tillgrepp genom inbrott har ökat med 75 procent, från 160 till 283.
- Störst är ökningen av inbrott i fritidshus, från 5 händelser till 16, följt av bostadsinbrott som ökat från 17 händelser till 25.
- Snatterier har ökat med 25 procent, från 48 till 60.
- Personrån har ökat från en händelse till två.

Ökningarna som ses när det gäller ringa narkotikabrott kan delvis förklaras med att polisen ägnat sig åt riktade insatser mot det området under 2020. Det skulle delvis kunna vara en följd av pandemin i och med ett minskat tryck på viss verksamhet inom polisen, exempelvis inställda utbildningar eller kommenderingar till fotbollsmatcher och andra evenemang, har frigjort resurser som styrts om till bland annat yttre tjänst för ökad synlighet på gator och torg.

Att skadegörelser ökat kan delvis förklaras med att det nu finns möjlighet att anmäla sådana brott digitalt.

Trots rekordmånga anmälningar nationellt om våld i nära relationer samt samtal till Kvinnofridslinjen³⁴ har anmälningarna i Vetlanda minskat sedan 2019. Trots pandemin minskade inte antalet misshandel av obekant, och snatterier ökade, vilket är motsats till den nationella trenden under 2020.

Temagrupper och aktiviteter

Nässjö kommun

Under 2020 har Temagrupp Brott bildats och startat upp sitt arbete i Nässjö. Temagrupp Brott ersätter Skydd- och säkerhetsgruppen och gruppens syfte är att planera, driva och genomföra insatser som förebygger brott.

EST-metodik

Temagruppen har sedan uppstarten lagt stor fokus på att etablera en arbetsmetod inspirerad av EST (Effektiv samordning för trygghet). Metoden bygger på kunskapsbaserad brottsprevention och går ut på att medverkande parter kontinuerligt samlar in information, skapar gemensamma lägesbilder, föreslår och bestämmer om åtgärder, informerar berörda samt genomför och utvärderar insatser. Arbetsmetoden är under uppbyggnad och kommer att utvärderas första gången i maj/juni 2021.

Medborgarlöfte

Medborgarlöften tecknas mellan Nässjö kommun och lokalpolisområde Höglandet och gäller i två år. Under 2019 och 2020 har följande medborgarlöften gällt:

- Att öka den upplevda tryggheten på resecentrum i Nässjö.
- Arbeta långsiktigt brottsförebyggande och trygghetsskapande i Runnerydsområdet och området runt sporthallen för att stärka områdets attraktivitet och invånarnas känsla av trygghet.

De aktiviteter som fastställts med koppling till medborgarlöftet har genomförts och överskridit överenskommen omfattning, med undantag för en trygghetsinventering på Resecentrum som fått ställas in på grund av Folkhälsomyndighetens restriktioner.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Under året har en inventering av den arbetsgrupp som funnits sedan tidigare påbörjats. Planeringen av revidering av appendix har inletts.

Våldsbejakande extremism (VBE)

Den befintliga strategin för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism har reviderats. Förbundet har en sammankallande roll och i arbetsgruppen ingår representanter från polisen, Nässjö lärcenter, barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. Ny handlingsplan samt lägesbild har tagits fram.

Nätmobbing

En strategi mot nätmobbing och näthat beslutades redan 2017. Frågan drivs av samverkansgruppen Unga i fokus som inte har arbetat aktivt med frågan under 2020.

Övrigt

Två personer är anställda vid Nässjö lärcenter av Kommunledningskontoret för att arbeta övergripande i Nässjö kommun med olika frågor som berör det brottsförebyggande arbetet. Under

---

³⁴ Nationellt centrum för kvinnofrid bemannar Kvinnofridslinjen dygnet runt.

2020 har de varit närvarande dagtid, kvällstid och under helger på platser där det har funnits behov av ökad vuxennärvaro. Utöver detta har de varit delaktiga i eller drivit följande brottsförebyggande arbete i Nässjö kommun.

- Sammankallande i nätverksgruppen "Ungdomar i riskzon" som är ett forum med samtal kring unga individer som hamnat i kriminalitet/missbruk. Gruppens syfte är att minska antalet individer som hamnar i drogmissbruk och kriminella miljöer i ett så tidigt stadie som möjligt.
- Nässjö lärcenter har varit delaktiga i den samverkansgrupp som arbetar för att öka tryggheten och trivseln runt resecentrum och dess fysiska miljö.
- Nässjö lärcenter har genomfört temadagar inom barn- och utbildningsförvaltningen i syfte att minska våld och trakasserier i skolan.
- Nässjö lärcenter ägnade sig åt relationskapande arbete med ungdomar sommaren 2020 kring platser där det av erfarenhet ofta begås kriminella handlingar. I detta samverkade man bland annat med områdespolisen i syfte att öka vuxennärvaron.
- Ett samarbete med Brinellgymnasiet har genomförts under hösten 2020 i form av ett förebyggande program, *MVP – Mentors in violence prevention*. Programmets syfte är att minska mäns våld.
- En särskild insats gjordes inför och under jullovet 2020, Nässjö lärcenter deltog i denna insats.

En trygghetsvandring anordnades av kommunledningskontoret och ägde rum i Forserum i mars 2020. Ytterligare en trygghetsvandring var planerad i Nässjö centrum men blev inställd på grund av pandemin.

I förbundets grupp för planärenden, där bland annat detaljplaner behandlas, tas också hänsyn till brottsförebyggande åtgärder såsom belysning och insyn vid exploatering.

Vetlanda kommun

Temagrupp Brott har på grund av pandemin inte hunnit bildas under 2020. Förslag på gruppammansättning har tagits fram med förhoppningen att fastställas i början av 2021.

Medborgarlöfte

Medborgarlöften tecknas mellan Vetlanda kommun och lokalpolisområde Höglandet och gäller i två år. Under 2020 och 2021 gäller följande medborgarlöften:

- Att öka trafiksäkerheten genom att motverka felaktiga trafikbeteenden.
- Att öka upptäckten av narkotikabruk, främst hos unga i åldern 21 år och yngre.

De aktiviteter som fastställts med koppling till medborgarlöftet har genomförts och överskridit överenskommen omfattning, med undantag för utbildning till föräldrar som fått ställas in på grund av pandemin.

Samverkan kring barn och ungdomar

Under våren och sommaren inträffade en del händelser kring skolmiljön, både under och utanför skoltid. Med anledning av detta gjordes ett antal informationsinsatser till både elever och föräldrar för att minska risken för händelser med allvarliga konsekvenser.

Under sommaren samlades berörda kommunala och civila aktörer samt polisen regelbundet för att stämna av hur läget var bland de unga och kunna samverka i åtgärder om behov uppstod.

Samverkan kring störande trafik, sammankomster och musik

Representanter för boende, polisen, tekniska kontoret, räddningstjänsten och polisen har samlats för att stämna av läget och hitta möjliga lösningar för att minska det obehag som drabbar boende nära de samlingsplatser som har uppstått. Ett antal möten har ägt rum och resulterat i en genomförd åtgärd och ytterligare planerade åtgärder.

Övrigt

I förbundets grupp för planärenden, där bland annat detaljplaner behandlas, tas också hänsyn till brottsförebyggande åtgärder såsom belysning och insyn vid exploatering.

Civilt försvar

Målområde: *En övad krigsorganisation ska skapas i respektive kommun där personal är säkerhetsklassad och krigsplacerad.*

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016–2020 ska planeringen för civilt försvar återupptas. Det civila försvaret syftar till att samhället ska fungera vid höjd beredskap och krig i Sverige. Civilt försvar bedrivs inom ramen för verksamheten i statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer. Det civila och militära försvaret bildar tillsammans totalförsvaret. Enligt Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap är landets kommuner skyldiga att påbörja arbetet avseende de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap.

Särskilt prioriterade uppgifter för Vetlanda och Nässjö kommuner är:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- Säkerhetsskydd
- Krigsorganisation och dess bemanning

Temagrupper och aktiviteter

Då pandemin försvårat arbetet med arbetet kring temagrupper har en sådan inte kunnat sammansättas under året.

Under slutet av 2019 och i början av 2020 genomfördes en kompetenshöjning gällande totalförsvaret i Nässjö och Vetlanda kommuner. Målgruppen var nyckelfunktioner inom respektive kommunledning. I samband med detta genomfördes Totalförsvarsövning 2020. Ytterligare övningstillfällen var planerade inklusive en regional övning under 2020, men på grund av pandemin fick denna ställas in.

Höglandets Räddningstjänstförbund, Nässjö kommun och Vetlanda kommun har under året fastställt varsin säkerhetsskyddschef enligt överenskommelsen om kommuners arbete med civilt försvar.³⁵ Förbundet har under året införskaffat rutiner och material för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet. Även i Nässjö har detta arbete till stor del genomförts. I Vetlanda kommun finns planerat att ett sådant arbete ska genomföras.

För förbundet, Nässjö och Vetlanda finns framtagna handlingsplaner och metodstöd för att kunna genomföra en säkerhetsskyddsanalys.

En överenskommelse mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) reglerar kommunernas uppgifter och dess ersättning. Enligt den var planeringen att kommunerna skulle starta arbetet med krigsorganisation och krigsplacering under 2020–2021. Detta arbete påbörjades av Funktion kris och beredskap i början av 2020, med fokus på räddningstjänstförbundet. Bland annat genomfördes MBL³⁶ och delar av förbundets anställda fick under första delen av 2020 information om vad arbetet med krigsorganisation och krigsplacering innebär. Information gavs i början på året till de arbetsplatsträffar som anordnades ute på deltidsstationerna. På grund av pandemin så pausades detta arbete, men planen är att arbetet ska återupptas under 2021.

---

³⁵ Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018–2020. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap & Sveriges Kommuner och Regioner. 2021.

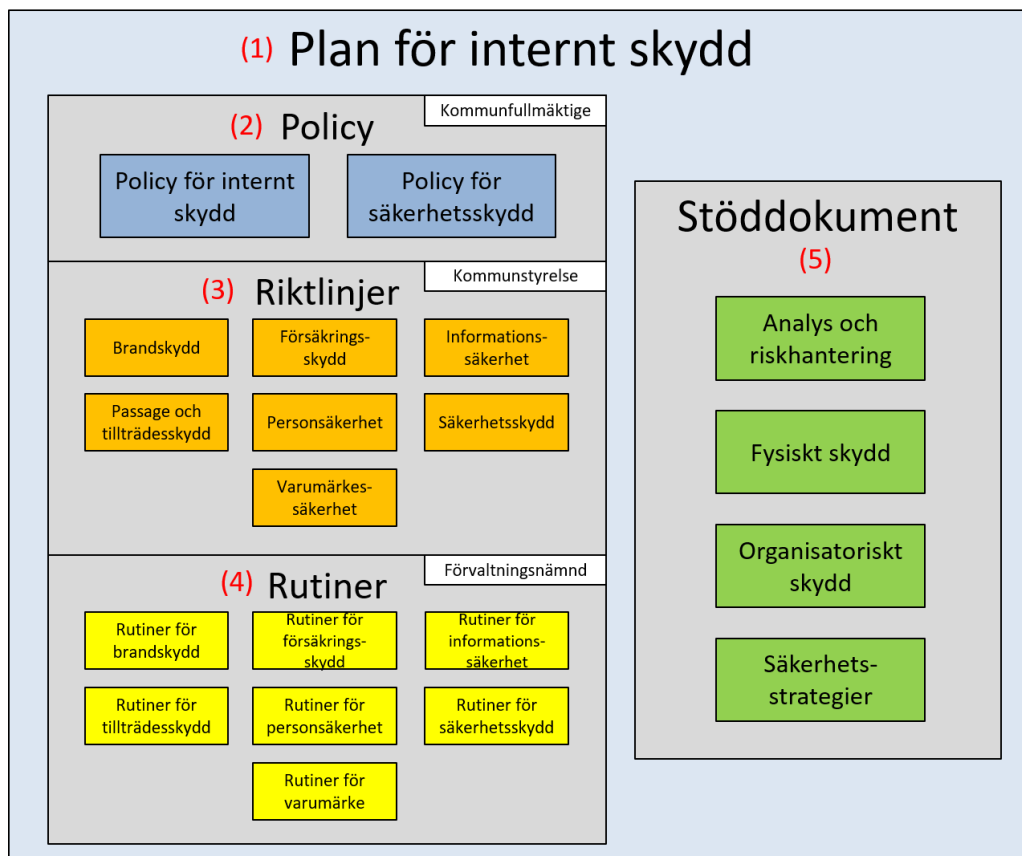
³⁶ Information gällande medbestämmandelagen.

Internt skydd

Målområde: Säkerhetsarbetet ska minimera negativa konsekvenser av olyckor, skador och störningar för kommunens personella, fysiska och immateriella tillgångar.

Internt skydd innebär skydd mot fysisk, psykisk och ekonomisk skada på människa, fysiska och immateriella tillgångar samt verksamheten i övrigt. Exempelvis hot och våld, inbrott, skadegörelse, brand, vattenskadorna, försäkringar och informationssäkerhet.

Figur 12. Planstruktur för arbetet med internt skydd.

Temagrupp och aktiviteter

Under 2020 har arbetet med internt skydd fortsatt.

Nässjö kommun

I Nässjö kommun behandlades fyra försäkringsärenden gällande egendomsskador mot kommunens fastigheter, ett av dessa ärenden pågår fortfarande. I tre av ärendena utgick ingen ersättning.

Kommunen anmälde 77 händelser med skadegörelse under året och 165 tillbud gällande hot och våld mot anställda.

Kommunens utgifter för egendomsbrott uppgick till cirka 850 000 kronor för ren skadegörelse. Summan inkluderar inte administration eller arbetstid för kommunens egen personal i form av städning, reparation med mera.

Policy för internt skydd har arbetats fram och antagits i Nässjö. Handlingsplan för systematiskt brandskyddsarbete har tagits fram i Nässjö kommun och antagits. Planen under 2021 är att starta upp temagrupp Internt skydd i kommunen, så snart pandemiläget tillåter det.

Vetlanda kommun

I Vetlanda kommun behandlades inga försäkringsärenden gällande fastigheter. Kommunen anmälde 100 händelser med skadegörelse under året och 32 tillbud gällande hot och våld³⁷ mot anställda.

Kommunens utgifter för egendomsbrott uppgick till cirka 300 000 kronor för ren skadegörelse. Enligt Tekniska kontoret kan det finnas ett visst mörkertal i inrapporteringen. Summan inkluderar inte administration eller arbetstid för kommunens egen personal i form av städning, reparation med mera.

Policy för internt skydd har reviderats och antagits i Vetlanda kommun. Under 2021 är ambitionen att ta fram en riktlinje om systematiskt brandskyddsarbete i Vetlanda. Planen under 2021 är att starta upp temagrupp Internt skydd i kommunen, så snart pandemiläget tillåter det.

---

³⁷ Tillbud hot och våld med bakomliggande uppsåt.

Klimatanpassning

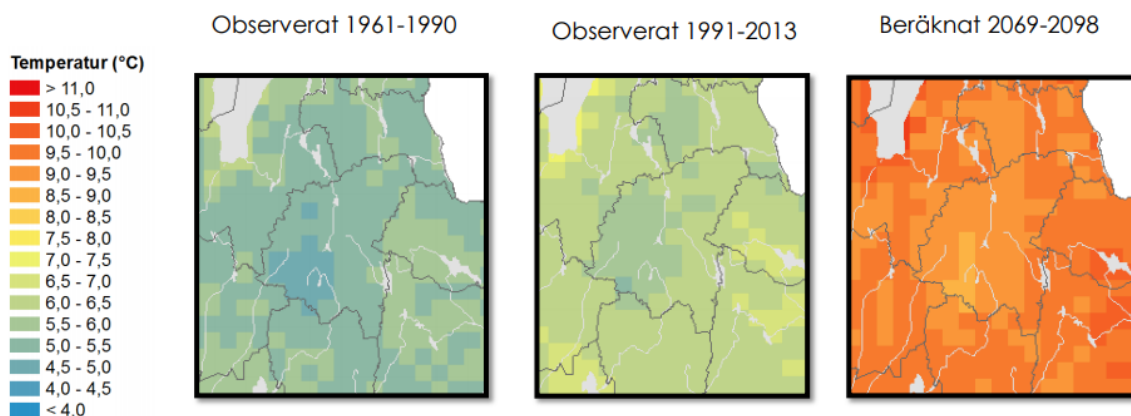
Målområde: Nässjö och Vetlanda kommuner ska arbeta långsiktigt för att skapa ett robust samhälle som aktivt kan möta klimatförändringarnas konsekvenser.

Enligt de scenarion som tagits fram nationellt och regionalt så kommer klimatet bli varmare, torrare och blötare. Medeltemperaturen kommer att höjas. Lufttemperaturen beräknas stiga med 5 grader till år 2100 och snön uteblir. Värmeböljor beräknas hålla i sig upp till två veckor. Idag är det i genomsnitt värmebölja två dagar per år.

På grund av att luften blir varmare ökar avdunstningen från marken och vattenytor, och träd och vegetation behöver mer vatten. Därför minskar tillgången på vatten i åar, bäckar, sjöar och i marken. Grundvattennivåerna sjunker. Regnet som faller kommer samlas i kraftiga skurar och därmed kan vi räkna med fler och större översvämningar än vad vi är vana vid.³⁸

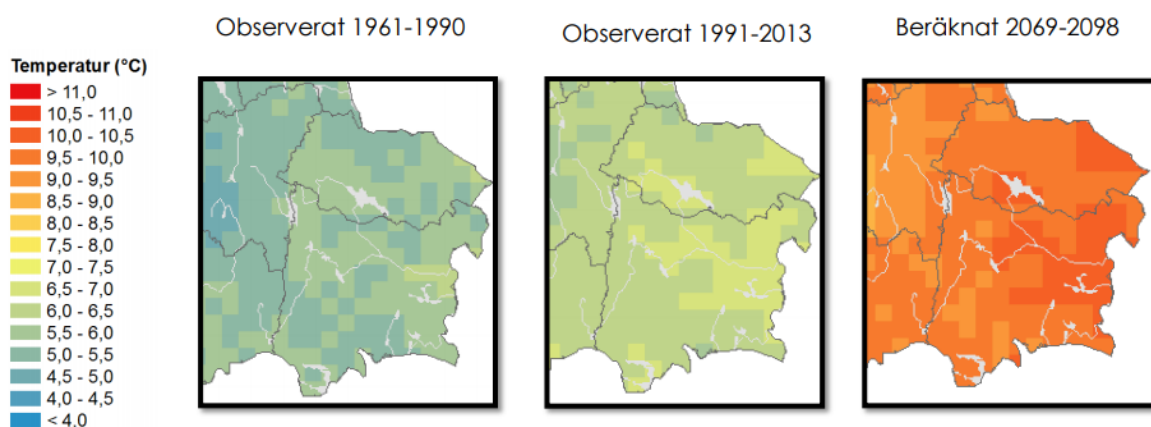
Prognos

Nässjö kommun

Figur 13. Källa: Länsstyrelsen i Jönköpings län 2017. Observerad och beräknad medeltemperatur i Nässjö kommun. Under åren 1961 till 1990 var medeltemperaturen i Nässjö kommun 4 till 5 grader. Mellan 1991 till 2013 steg medeltemperaturen till 5 till 6 grader. Enligt Länsstyrelsens beräkningar så kommer medeltemperaturen vara mellan 8 och 9 grader mellan åren 2069–2098.

Vetlanda kommun

Figur 14. Källa: Länsstyrelsen i Jönköpings län 2017. Observerad och beräknad medeltemperatur i Vetlanda kommun.

³⁸ Klimatanpassning. Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2019.

Under åren 1961 till 1990 var medeltemperaturen i Vetlanda kommun 5 till 6 grader. Mellan 1991 till 2013 steg medeltemperaturen till 6 till 7 grader. Enligt Länsstyrelsens beräkningar så kommer medeltemperaturen vara mellan 9 och 10 grader under åren 2069–2098.

Temagrupper och aktiviteter

Uppstarten av temagrupper har försenats på grund av pandemin, trots det har olika grupp sammansättningar i kommunerna funnits för att arbeta med klimatanpassning. Förbundet deltog i Länsstyrelsens projekt åtgärdsprogram för klimatanpassning. Inom ramen för detta gjorde förbundet utlåtanden rörande ett nytt åtgärdsprogram som ska gälla för Nässjö och Vetlanda kommuner under åren 2021 till 2025. Åtgärdsprogrammet ska stå färdigt under 2021 och rör kommunens samtliga delar.

Förbundet är också remissinstans i kommunernas planärenden och bidrar med synpunkter rörande risker för ras, skred, erosion, översvämning, värmebölja och andra klimatrelaterade risker för att minimera sårbarheter vid exploatering.

Krishantering

Målområde: *Kommunerna ska ha en bättre krishanteringsförmåga genom övning.*

Temagrupper och aktiviteter

Nässjö kommun

Basgruppen i Nässjö kommun består av kommundirektör, räddningschef, kommunikatör och stabschef. Gruppen kan med kort varsel samlas och börja arbetet med krishantering som första sammankallande instans i kommunen vid en händelse. Basgruppen kan förstärkas med berörda medarbetare med sakkunskap för aktuell händelse. Basgruppen utgör temagrupp Krishantering.

Räddningschef deltar varje vecka i samverkansmöten inom F-samverkan som är det regionala samverkansorganet.

På grund av pandemin har övningsverksamheten varit begränsad under 2020. Under året genomfördes även en nödlägesövning hos Nässjö Affärsverk, tillsammans med räddningstjänsten.

Vetlanda kommun

Basgruppen i Vetlanda kommun består av kommundirektör, räddningschef, kommunikatör, ekonomichef och stabschef. Gruppen kan med kort varsel samlas och börja arbetet med krishantering som första sammankallande instans i kommunen vid en händelse. Basgruppen kan förstärkas med berörda medarbetare med sakkunskap för aktuell händelse. Gruppen träffas kontinuerligt månadsvis. Basgruppen utgör temagrupp Krishantering.

Räddningschef deltar varje vecka i samverkansmöten inom F-samverkan som är det regionala samverkansorganet.

På grund av pandemin har övningsverksamheten varit begränsad under 2020.

Särskilda händelser under året

Nässjö kommun

Covid-19

I slutet av februari tog Coronaviruset ett fast grepp om Jönköpings län och Nässjö kommun. Med utgångspunkt från BAS-grupperingen (enligt Strategi och plan för hantering av allvarlig eller extraordinär händelse) byggdes snabbt upp såväl ledning- som rapporteringsstruktur inom Nässjö kommun. Den 9 mars genomfördes det första mötet med kommunens lokala inriktnings- och samordningsfunktion (ISF). Gruppen bestod av representanter från de verksamheter som påverkades mest av virusets framfart. Samtliga representanter har arbetat verksamhetsnära och därmed haft en god insyn i respektive verksamhets operativa arbete. Varje representant har också haft en koppling till sin förvaltnings ledningsgrupp. Gruppens mötesfrekvens har över tid varierat beroende på smittläge och behovet av samordning i organisationen.

Varje måndag har varje kommun/aktör rapporterat in lokala läget till länsstyrelsen. I början av mars startade den regionala inriktnings- och samordningsfunktionen. Nässjö kommun har genomfört sina lokala ISF:er timmarna innan veckorapporten skickats iväg. Det samlade lokala läget har också vägts in i rapporteringen.

Nässjö har varje vecka representerats av stabschefen i den regionala ISF:en. Vid behov av större länsgemensamma beslut sammankallades länets regionala råd. Till detta kallades bland andra kommunstyrelseordförandena samt kommundirektörerna. Nässjö kommun har varit representerad i samtliga grupperingar. Det lokala krishanteringsarbetet har varit en fast avrapporteringspunkt vid kommunstyrelsens sammanträden.

Skadegörelse och brott

I augusti 2020 brann det i ett flertal containrar i centrala Nässjö kommun. Bränderna misstänktes vara anlagda och klassades som skadegörelse genom brand. Det skedde också skadegörelse mot en av kommunens fasadmålningar. Media rapporterade under sensommaren om skadegörelse, bilbränder och ökning av anmälda narkotikabrott i kommunen.

I mitten av oktober 2020 blev tre personer rånade i centrala Nässjö, vilket fick mycket uppmärksamhet i media. Följande veckor skedde ytterligare personrån i närliggande område och media rapporterade om upplevt ökad otrygghet i det aktuella området. I slutet av oktober fick kommundirektören i uppgift av kommunstyrelsen att ta fram förslag på åtgärder för att öka tryggheten i kommunen i allmänhet och i det särskilt utpekade området i synnerhet.

I den arbetsgrupp som tillsattes ingick förbundet, polisen, föreningslivet och kommunala representanter. Det fastställdes senare att arbetsgruppen ska ingå i temagrupp Brott inom ramen för Handlingsprogram för skydd och säkerhet. Temagruppen ska ha med representanter från samtliga förvaltningar, polisen, förbundet, Linden AB, Nässjö Affärsverk och på sikt även från civilsamhället. Tillsammans med polisen initierar förbundet en arbetsmetodik som hämtat inspiration från Effektiv samordning för trygghet, förkortat EST.

Målet med arbetsmetoden är att förebygga otrygghet genom kontinuerliga lägesbilder, åtgärder och uppföljning. Arbetet startades upp under senhösten 2020 och fortsätter under 2021 och framåt.

Vetlanda kommun

Covid-19

Den 10 mars 2020 klockan 18.00 hölls informationsmöte med F-samverkan för att informera om smittspridningen, mall för rapportering, behov av samordning med mera. Den 11 mars 2020 hade kommunen sin första lokala händelsegrupp (ISF) i Vetlanda. Inriktnings- och samordningsfunktionen för att hantera Covid-19 började med en lite mindre grupp. Gruppen utökades sedan till att innehålla funktioner från Vård och omsorg, barn- och utbildning, räddningstjänst och kommunledningsförvaltningen.

Vid behov har kommundirektören utifrån det som framkommit i ISF kallat till extra möte med kommunens ledningsgrupp för att fatta beslut som bedömdes behöva en bred förankring för att få avsedd effekt. Till exempel formerna för hemarbete, stopp för julfester och stopp för att genomföra arbetsplatsträffar.

Under mars och april var det fokus både på den egna verksamheten och på kommunens geografiska områdesansvar. Efterhand som nationell kommunikation blivit tydligare har arbetet i ISF övergått till att mest handla om den egna organisationen.

Under våren 2020 fungerade kontaktcenter som förmedlare mellan de som behövde hjälp och de som ville hjälpa till. Kommunen via räddningstjänsten hade också kontakt med Svenska kyrkan som samordnade hjälp till riskgrupper med livsmedelsinköp. Röda Korset var också engagerade. Många insatser har gjorts inte minst inom kommunikationsområdet. Miljö- och byggförvaltningen fick ansvar för att kontrollera trängsel på restauranger. Alkoholinspektör genomför kontroller utifrån begränsning av alkoholservice. Händelsegruppen var också engagerad i uppföljning av efterlevnaden av restriktioner. Alla verksamheter ansvarade för sin del av rapporteringen som sammanställdes och skickats vidare till länsstyrelse och nationella myndigheter.

Statlig ersättning för krisberedskap och civilt försvar – kommungemensamt

Kommunerna erhåller varje år ett bidrag för att finansiera arbete sitt med krisberedskap. I huvudsak går ersättningen till lönekostnader för att upprätthålla en funktion som samordnar frågor som rör krisberedskap. Inom förbundet är det främst inom Funktion kris och beredskap där denna samordning sker för medlemskommunerna. Samordning och omvärldsbevakning sker även via räddningschef som deltar i regionala samordningsfunktioner.

Ersättningen täcker också kostnader för att underhålla kommunernas VMA-anläggningar (Viktigt meddelande till allmänheten). Inom ramen för denna ersättning utgår även Rakelsubvention för varje VMA-anläggning.

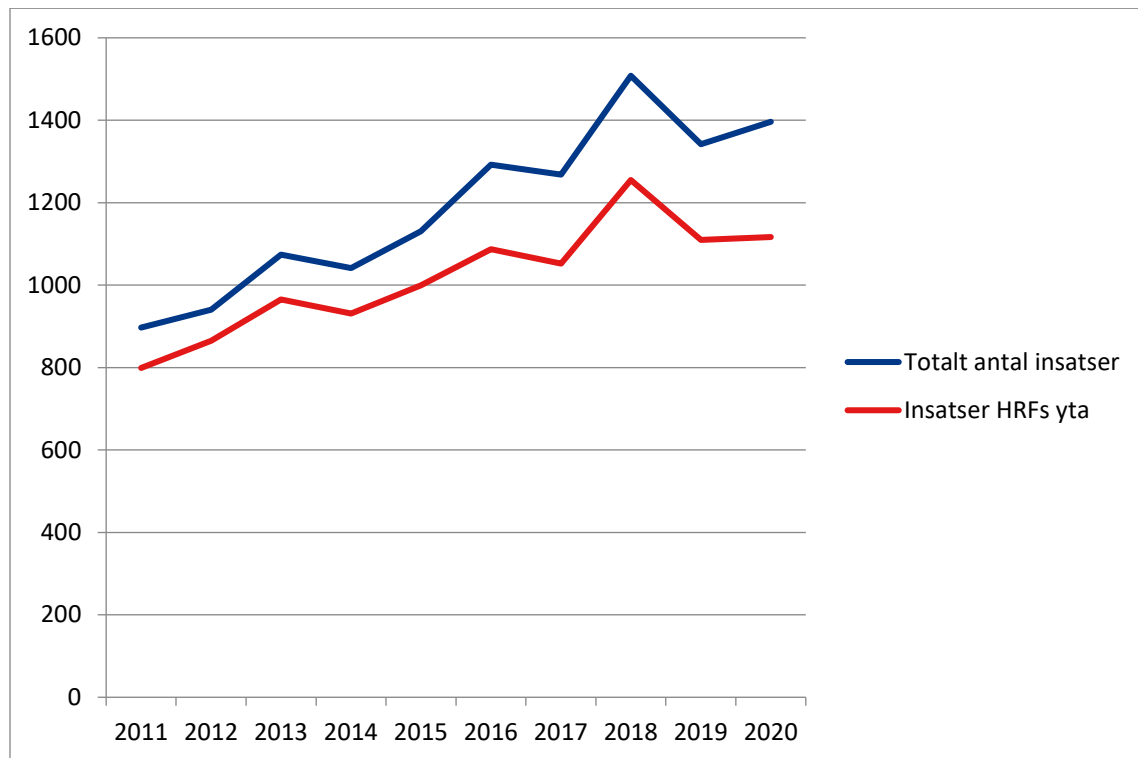
Utöver VMA-underhållet och Rakelsubventionen är ersättningen uppdelad i flera delar. Ett grundbelopp som syftar till att hålla en funktion med kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krisberedskapssystemet. En annan del är verksamhetsersättning som styrs av andelen invånare i kommunerna. Verksamhetsersättningen gäller genomförande av planering, risk- och sårbarhetsanalys, geografiskt områdesansvar, utbildning och övning samt lagstadgad rapportering.

En del av ersättningen är avsatt för arbete med civilt försvar.

Insatsarbete

I detta avsnitt redovisas förbundets insatsarbete under 2020. Arbetet redovisas utifrån statistik gällande totala antalet insatser och insatser inom förbundets yta. Dessutom beskrivs de olika händelsetyperna och vilka aktiviteter som planeras både kortsiktigt och långsiktigt.

Totalt larmades Höglandets räddningstjänstförbund ut på 1396 insatser under 2020 vilket är en ökning med 54 insatser (cirka fyra procent) jämfört med 2019.

Figur 15. Antal insatser mellan 2011 och 2020. Källa: HRF:s insatsstatistik.

Inom förbundets kommuner Nässjö samt Vetlanda larmades förbundet ut på 1117 insatser vilket är en ökning med 7 insatser från 2019. Fördelningen av insatser mellan kommunerna under 2020 ses nedan, föregående års insatser är i parentes:

- Nässjö – 626 (608)
- Vetlanda – 491 (502)

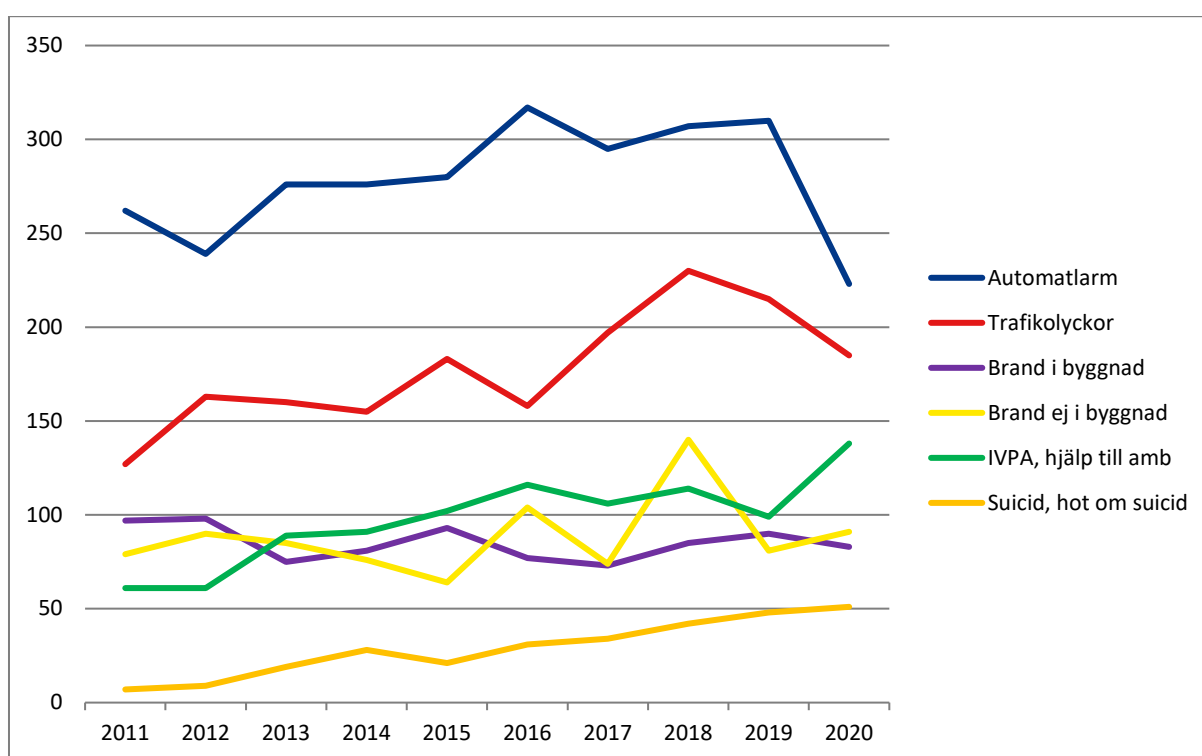
Vad gäller insatser till övriga kommuner så åkte förbundet på totalt 279 insatser till annan kommun. Det är en ökning med 47 insatser sedan 2019. Förbundet har medverkat mest frekvent vid insatser i följande kommuner:

- 153 i Sävsjö
- 35 i Jönköping
- 38 i Eksjö
- 15 i Tranås
- 12 i Ydre
- 10 i Aneby

Sammanfattning mellan 2020 och 2019

- Ökat antal insatser till andra kommuner

- Minskat antal insatser i Vetlanda kommun
- Ökat antal insatser i Nässjö kommun
- Brand i byggnad har minskat något
- Trafikolyckorna har minskat under året
- Brand ej i byggnad har ökat främst inom skog och mark
- Ingen person omkommen av brand under året (ingen 2019)
- Ingen person omkommen i trafikolycka (1 person 2019)
- Ingen person omkommen i druckningsolyckor (ingen 2019)
- Larm om suicid eller hot om suicid har ökat
- Utsläpp farligt ämne och begränsat läckage av drivmedel/olja har ökat
- Antal olyckor med lastbilar har minskat under året
- Antal onödiga automatiska brandlarm har minskat med 28 procent
- Ca 10 procent av de automatiska brandlarmen är skarpa händelser

Figur 16. Statistik över vanligaste larmkategorierna. Källa: HRF:s insatsstatistik.

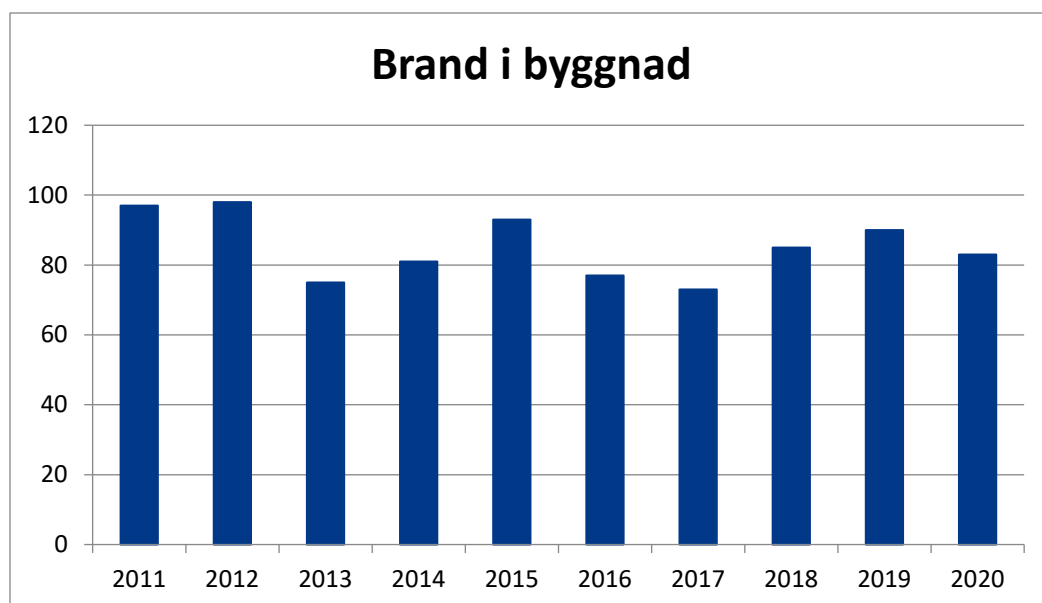
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Automatlarm	262	239	276	276	280	317	295	307	310	223
Trafikolyckor	127	163	160	155	183	158	197	230	215	185
Brand i byggnad	97	98	75	81	93	77	73	85	90	83
Brand ej i byggnad	79	90	85	76	64	104	74	140	81	91
IVPA, hjälp till amb	61	61	89	91	102	116	106	114	99	138
Suicid, hot om suicid	7	9	19	28	21	31	34	42	48	51

Personaltimmar	2016	2017	2018	2019	2020
Personaltimmar Insats	9 504	7 443	13 268	8 192	10 512
Personaltimmar Totalt	10 889	8 886	15 366	9 791	11 554
Personaltimmar Insats HRF	6 187	6 458	9 359	6 273	7 619
Personaltimmar Totalt HRF	7 295	7 648	11 220	7 494	8 183

Personaltimmar insats är de timmar som förbundet deltagit i insatser. Personaltimmar totalt är de timmar som förbundet deltagit i insatser och andra uppdrag, exempelvis ledningsstöd, passningsuppdrag, vattenkörningar, återställning och restvärdesräddning.

Brand i byggnad

Figur 17. Antal larm brand i byggnad 2011–2020. Källa: HRF:s insatsstatistik.

Vid 83 tillfällen har larmen gällt brand i byggnad, fördelat på 51 i Nässjö samt 32 i Vetlanda kommun. 41 larm om brand i byggnad var till annan kommun. I 46 av fallen så var redan branden släckt eller hade slocknat vid räddningstjänstens framkomst. Inga personer omkom under året men åtta personer transporterades till sjukhus på grund av brand i byggnad.

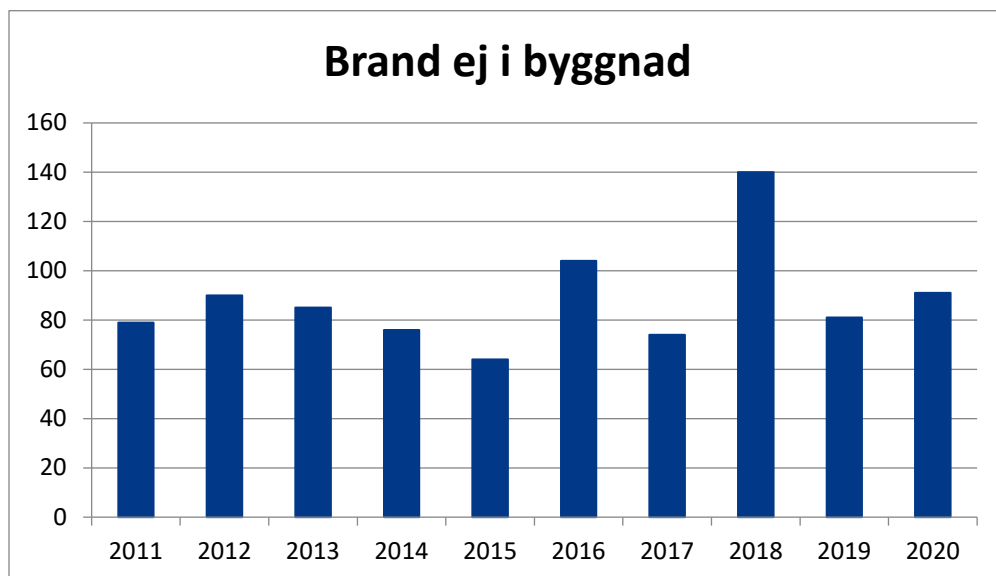
De större bränder som inträffade under året var tre bränder i flerfamiljshus i Nässjö, villabränder i bland annat Malmbäck och Grimstorp samt en brand i lantbruksbyggnad utanför Vetlanda.

20 av bränderna i byggnad har larmats av ett automatiskt brandlarm och tack vare larmet har skadorna blivit små vid dessa händelser.

När det gäller orsaker kan man konstatera att 10 av bränderna är eldstadsrelaterade vilket är en ökning med ett larm från föregående år. 13 av bränderna var köks- och spisrelaterade vilket är en ökning med fem från föregående år. Avsaknaden av brandvarnare har ökat jämfört med föregående år, i 13 objekt saknades brandvarnare jämfört med 12 året innan.

Vad det gäller bränder inom industri så var det 8 inom Vetlanda samt 10 inom Nässjö kommun, totalt en ökning med 3 från föregående år.

Brand ej i byggnad

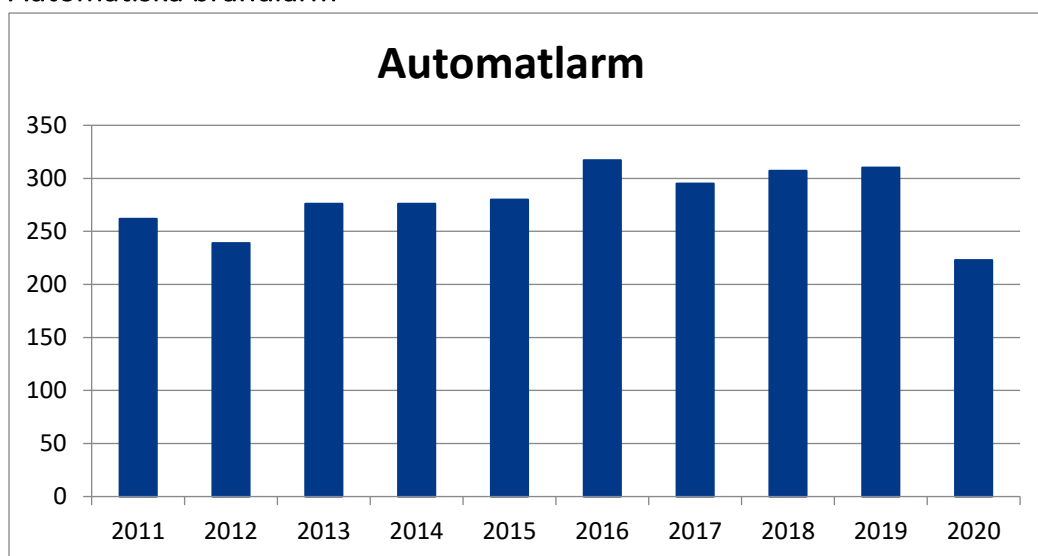

Figur 18. Antal larm brand ej i byggnad 2011–2020. Källa: HRF:s insatsstatistik.

91 larm gällde brand ej i byggnad fördelat på 57 larm i Nässjö samt 34 larm i Vetlanda kommun. Främst gällde det bränder i fordon, 39 larm, samt bränder i skog och mark, 32 larm. Skillnaden på antalet larm över tid beror främst på att 2018 var ett varmt år med lite nederbörd samt mycket åska som bidrog till många bränder i skog och mark. 2019 var betydligt lugnare under sommaren i förbundets kommuner. Under 2020 ökade antalet bränder i skog och mark främst i Vetlanda kommun.

Till andra kommuner åkte förbundet på 25 insatser varav 10 var skogsbränder.

Automatiska brandlarm

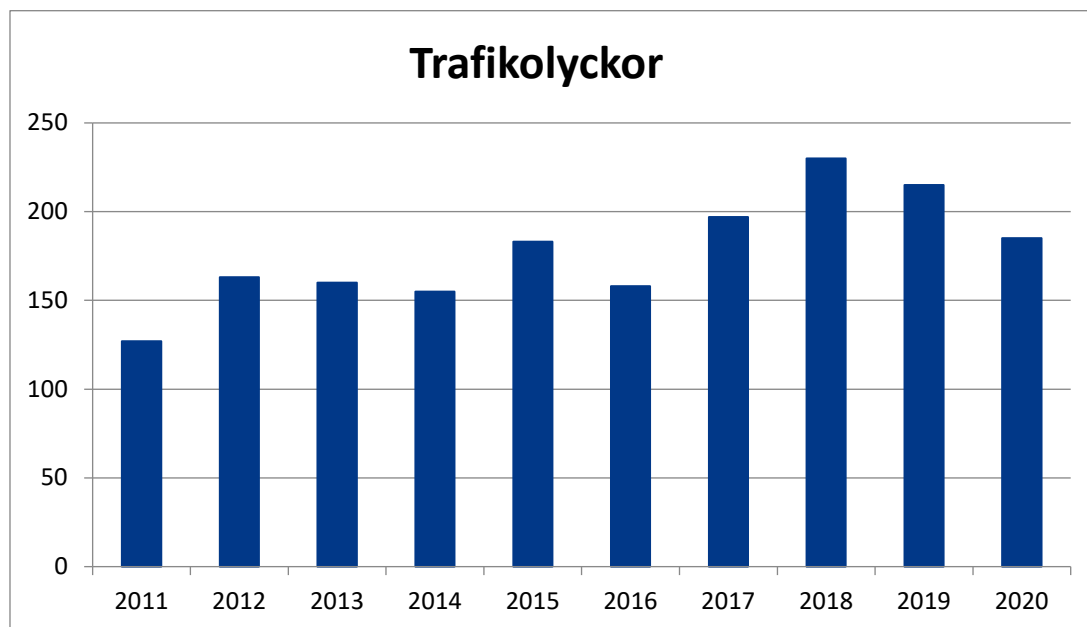
Figur 19. Antal automatiskt larm 2011–2020. Källa: HRF:s insatsstatistik.

Av de 223 automatlarmen (där brand ej uppstod) så ägde 111 rum i Nässjö samt 112 i Vetlanda kommun. Totalt var det 248 larm med 25 brandtillbud samt övriga skador inräknat.

Cirka 10 procent av dessa automatiska brandlarm är således skarpa händelser.

Totalt finns ca 338 larmläggningar som har avtal med förbundet.

Trafikolyckor

Figur 20. Antal larm om trafikolyckor 2011–2020. Källa: HRF:s insatsstatistik.

Av de 185 trafikolyckor som förbundet larmades till inom medlemskommunernas yta var 109 i Nässjö (samma antal som 2019) samt 76 i Vetlanda kommun (en minskning med 30 från 2019). Till andra kommuner åkte förbundet på ytterligare 52 insatser.

Av 185 olyckor var 114 utan personskador.

- Inga personer har omkommit vid olyckorna.
- 81 personer har transporterats till sjukhus för vård.

Dessa fordonstyper var inblandade i olyckorna:

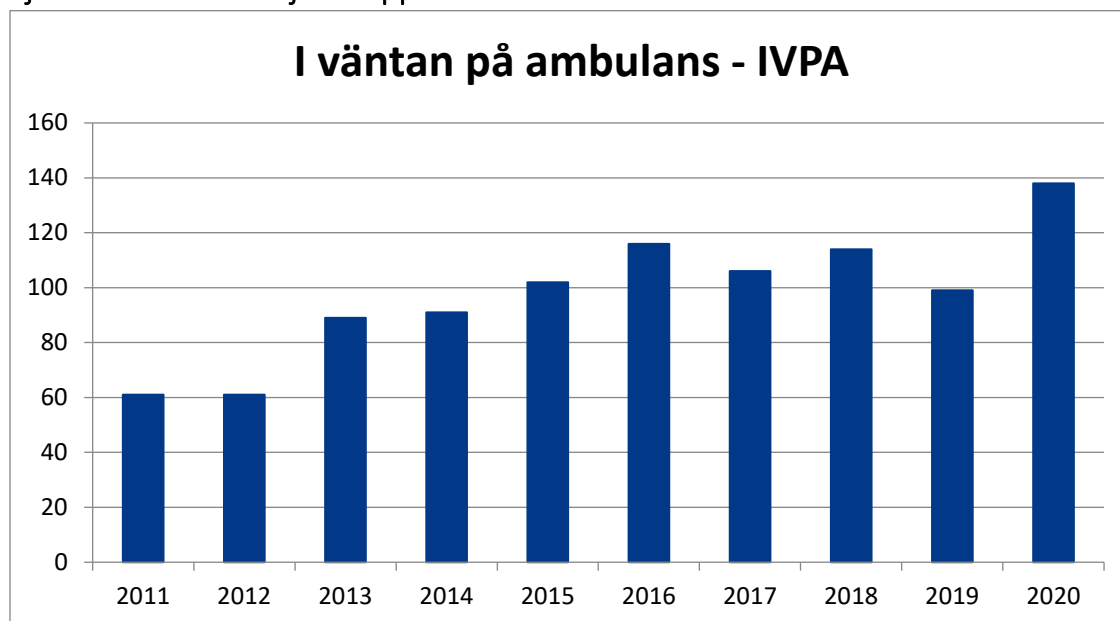
- 200 personbilar
- 26 lastbilar
- 6 bussar
- 2 motorcyklar
- 5 mopeder

Trafikolyckor med vilt har under året minskat till 18 jämfört med 19 år 2019. Olyckor med oskyddade trafikanter såsom gående och cyklister har minskat till 11 jämfört med 14 år 2019.

Inom tätorterna har det skett 26 olyckor i Nässjö, vilket är en ökning med 1 olycka jämfört med 2019. I Vetlanda inträffade 15 olyckor, vilket är en minskning med 11 jämfört med 2019.

De vägar där det inträffar flest olyckor inom förbundets yta är väg 31 och väg 31/40. På väg 31 gjordes 23 insatser, vilket är en minskning med 11 sen 2019. På väg 31/40 gjordes 25 insatser vilket är en ökning med två sen 2019.

Sjukvårdslarm och hjärtstoppslarm

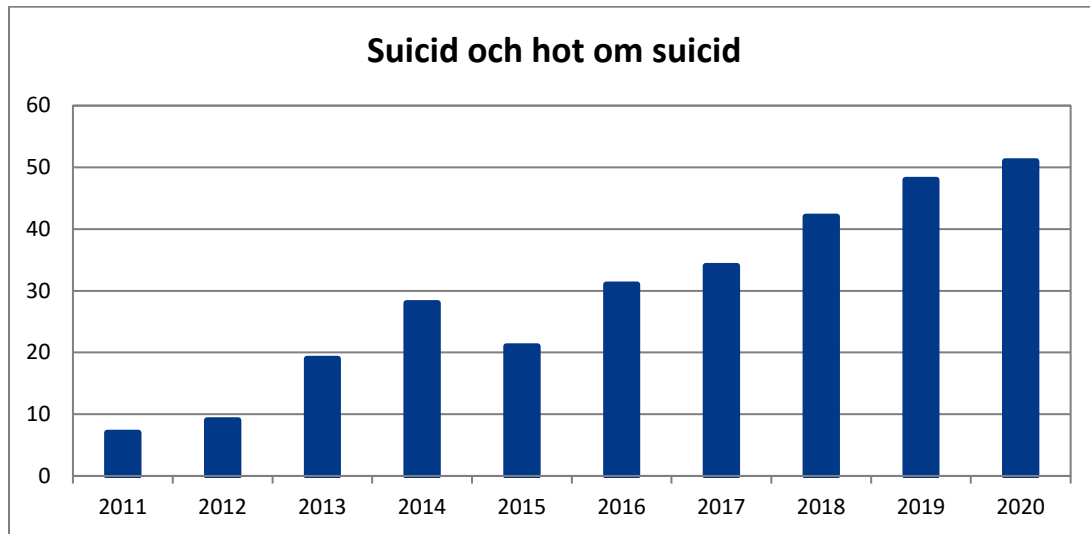
Figur 21. Antal sjukvårdslarm 2011–2020. Källa: HRF:s insatsstatistik.

Sjukvårdslarm inklusive hjärtstoppslarm har ökat kraftigt det senaste året, totalt var det 138 larm varav räddningstjänsten vändes innan framkomst vid 4 fall. Fördelningen under året är 75 larm i Nässjö kommun och 63 larm i Vetlanda kommun. 93 av dessa var hjärtstoppslarm. Av anledning Covid-19 har skyddsutrustning enligt gemensam rutin inom RäddSam F använts sedan i mars 2020.

För att öka den operativa förmågan vid ett IVPA - i väntan på ambulans- eller sjukvårdslarm utbildas den operativa personalen minst en gång om året i D-HLR och B-HLR (barn). Dessutom genomförs övningar för att öka den operativa förmågan gällande sjukvård.

Förbundet utbildar bland annat kommunanställda, föreningar och företag kontinuerligt i hjärt- och lungräddning, första hjälpen och hjärtstartare för att säkerställa en snabbare insats från kommunens invånare vid hjärtstopp. Totalt utbildades 369 personer i sjukvård under 2020.

Suicid samt hot om suicid

Figur 22. Antal larm suicid eller hot om suicid 2011–2020. Källa: HRF:s insatsstatistik.

Totalt kom 51 larm om suicid eller hot om suicid under 2020, vilket är en ökning med 3 från 2019. Fördelningen mellan kommunerna är Nässjö 35 larm och Vetlanda 16 larm. Statistiken fram till 2016 är osäker då det under perioden innan inte fanns en särskild del att fylla i för suicid.

Utsläpp farligt ämne

Insatser rubricerat som utsläpp farligt ämne samt begränsat läckage av drivmedel/olja har ökat under 2020 från 35 till 59 insatser. Fördelningen mellan kommunerna är Nässjö 37 insatser och Vetlanda 22 insatser. Den största händelsen var utsläpp av Isocyanat i en industri.

Drunkning

Under 2020 har det varit ett drunkningslarm jämfört med tre larm år 2019. Ingen person omkom till följd av drunkningsolycka under året.

För att minska antalet drunkningar finns flytvästar och ispaket för utlåning på räddningstjänstens heltidsstationer. Under 2020 har totalt 483 flytvästar och fyra isdubbar lånats ut.

Övrigt

Av övriga händelser som räddningstjänsten larmats ut på kan nämnas 48 larm om lyfthjälp i jämförelse med 43 larm 2019, åtta larm om nödställd person, 10 djurräddningar, 13 vattenskador samt 10 vattentransporter.